

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 100. vuosikerta 5.1.2024

1 | 24

Toimitusten
tekoälylinjat
vertailussa
s. 6

Journalisti
tenttasi
presidentti-
ehdokkaat
s. 20

Näin kesätyö-
hakemustasi
arvioidaan
s. 24

Kun Anna-Stina Nykäseltä
kuoli kolme läheistä, työ
kannatteli häntä. **14**

100
1924 – 2024
JOURNALISTI

KUVA: JUUSO WESTERLUND

s.10

Ville Vilén vastasi Journalistin kohtuutomiin väitteisiin.

Miltä näytti mediavuosi 2023?

s.12

"Ehkä läpinäkyvyys ja luottamus eivät sovi kovin hyvin yhteen."

Jussi Latvala

s.4

Manu Marttinen ● manu.marttinen@journalistiliitto.fi
Kirjoittaja on Journalistin vt. päätoimittaja

Presidentin on oltava esimerkki ja puolustettava journalismia

Suomi saa ensi kuussa uuden presidentin ja Puolustusvoimat uuden ylipäällikön.

Vaalikeskusteluissa on usein toistettu, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvien tehtävien ohella presidentti on myös arvojohtaja. Presidentin mielipiteillä on julkisessa keskustelussa väliä.

Myös **Sauli Niinistö** on ollut arvojohtaja. Hän laittoi aikanaan arvovaltansa peliin, kun Puolustusvoimia käsittelevä Viestikookeskus-juttu julkaistiin *Helsingin Sanomissa* joulukuussa 2017.

"Korkeimman turvaluokituksen saaneiden asiakirjojen sisällön paljastuminen on turvallisuutemme kannalta kriittistä ja voi aiheuttaa vakavia vaurioita", Niinistö sanoi 16. joulukuuta, kun jutun julkaisusta oli kulunut muutamia tunteja.

Siitä alkoi edelleen käynnissä oleva prosessi, joka sai uuden irtokkaan sivujuonteeseen 11. joulukuuta 2023. Silloin korkein hallinto-oikeus

päättyi, että syytteessä olevan toimittajan asianajokulut ovat veronalaista tuloa, josta toimittajan pitää maksaa veroa.

Asianajokulut ovat tähän mennessä nousseet noin 2,4 miljoonaan euroon.

KHO:N RATKAISU on jälleen uusi vakava isku suomalaiselle journalismille ja toimittajien työlle. Vaikka mediatolot korvaisivat työntekijöidensä oikeuskulut veroineen tai freelancerit saisivat vastaavan tuen, oikeuden päätös antaa toimituksille viestin siitä, mitä kriittisen journalismin tekemisestä voi seurata: loputtomia oikeusprosesseja, jopa vankeustuomioita ja veroseuraamuksia.

Vastaavia oikeustapauksia on ollut viime vuosina paljon. Niistä tunnetuin on **Johanna Vehkoon** oikeustaistelu rikoksista tuomitun paikallispoliitikon kunnian loukkaamisesta. Vuosia kestänyt oikeusprosessi päättyi korkeimmassa oikeudessa syytteiden kaatumiseen.

KUVA: JOHANNA ERJONSALO

s.42

Vidha Saumya ja Elham Rahmati päätoimittavat No niin -verkkolehteä.

Olisi toivottavaa, että tuleva tasavallan presidentti ymmärtää journalismin arvon ja puolustaa sitä. Myös silloin, kun kriittisen jutun kohteena on Puolustusvoimat.

Oikeuslaitoksemme ratkaisut yhdistettynä vallitsevaan toimittajavihamieliseen ilmapiiriin pakottavat toimittajan miettimään kahdesti, haluaako ryhtyä penkomaan yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita ja päätyä sen seurauksena osaksi uuvuttavaa oikeusprosessia, joka vie voimat, aikaa ja pahimmassa tapauksessa mielenterveyden.

Toimittajien työn systemaattinen häirintä oikeustapauksilla on Euroopan laajuinen ongelma, joka on tunnustettu, ja johon koetetaan puuttua. Joulukuussa Eurooppa-neuvosto ja europarlamentti pääsivät yhteisymmärrykseen direktiivistä, jonka tarkoitus on suojella toimittajia strategisilta häirintä- eli SLAPP-kanteilta.

KOLME PÄIVÄÄ VIESTIKOEKESKUS-JUTUN julkaisun jälkeen Sauli Niinistö pehmeni lausuntojaan ja totesi, että julkaistuissa tiedoissa ei ehkä ollutkaan mitään, joka olisi ”palohälytyksen aiheuttanut”.

Myöhemmin on käynyt ilmi, että jutussa julkaistut tiedot eivät ole maamme turvallisuuden kannalta haitallisia. Esimerkiksi käräjä-oikeus totesi ratkaisussaan, ettei maanpuolustuksen edulle tai valtion turvallisuudelle ole aiheutunut konkreettista vahinkoa.

Olisiko Niinistö voinut käyttää arvojohtajan rooliaan toisin ja lausua tapauksesta jotain muuta?

Olisiko hän voinut todeta jotain sellaista, että tapaus on selvitettävä, mutta on silti tärkeää muistaa, että median toimintaa ja kriittistä journalismia on puolustettava kaikissa olosuhteissa?

Ehkä arvojohtajan linjaus olisi vaikuttanut syyttäjän harkintaan ja syytteet olisivat jääneet nostamatta.

On toivottavaa, että tuleva tasavallan presidentti ymmärtää journalismin arvon ja puolustaa sitä. Myös silloin, kun kriittisen jutun kohteena on Puolustusvoimat. ●

KUVA: MATIAS HONKAMAA

Mirja Karjalaisen suvussa on toimittajia kolmessa polvessa.

Carita Liljendahl, chefredaktör på Nya Östis, är så lokal en journalist kan bli.

s.30

Kansi: Heidi Piironen

Takakansi: Tuomas Kärkkäinen

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 100. vuosikerta
5.1.2024

VT. VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
TF ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Manu Marttinen 0503103036

VT. TOIMITUSSIHTEERI /
TF REDAKTIONSSSEKRETERARE
Marja Honkonen 0503799108

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho (työvapaalla)
Manu Haapalainen 0505010716
Seblewongel Tariku 0466181869
(toimitusharjoittelija)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 0504700016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 0342465383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
096122330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 2/2024
ILMESTYY 9.2., AINEISTO 31.1.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
0447555002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Luottamus mediaan ei pelastu läpinäkyvyydellä, väittää tuottaja Jussi Latvala

Jussi Latvala, teksti ● Aapo Huhta, kuva

JUSSI LATVALA

- 35-vuotias tuottaja Yle Uutisten kulttuuritoimituksessa.
- Vietti lukuvuoden 2022–2023 Oxfordin yliopiston Reuters-instituutissa Helsingin Sanomien Säätiön stipendiaattina.
- Läpinäkyvyyttä käsittelevä esseekokoelma *The mirage in the trust desert: Challenging journalism's transparency infatuation* löytyy Reuters-instituutin verkkosivuilta.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa STT:ssä ja YleX:ssä.
- Valmistunut filosofian maisteriksi Helsingin yliopistosta pääaineenaan suomen kieli.

Kaikkihan me olemme kuulleet, että journalismin pitäisi olla läpinäkyvempää. Suomen Lehdistön päätoimittajan tehtävää hoitanut **Noora Autio** kirjoitti elokuussa 2019, että ihmiset "ymmärtävät journalismia ja luottavat siihen paremmin, jos he käsittävät, miten sitä tehdään". Reilu vuosi sitten BBC pufasi journalistisia periaatteitaan avavaa kampanjaa samantapaisella ajatuksella: "If you know how it's made, you can trust what it says" – jos tiedät, miten jutut tehdään, voit luottaa niihin.

Minustakin tällainen logiikka tuntui uskottavalta. Tietenkin läpinäkyvyys lisää luottamusta mediaan! Lähdin Isoon-Britanniaan Oxfordin yliopiston Reuters-instituuttiin, missä halusin opiskella läpinäkyvyyden parhaita käytäntöjä ja viedä ne lukuvuoden lopuksi Suomeen.

Kun perehdyin läpinäkyvyydestä tehtyihin tutkimuksiin, käsitykseni muuttui. Tulokset olivat aika masentavia.

Eräissä tutkimuksissa koehenkilöt olivat nähneet journalismia, jossa on mukana "läpinäkyvyyselementtejä", kuten toimitustyön prosesseja avaavia tietoisuuksia, lisätietoa jutun kirjoittajasta, alkuperäislähteisiin johtavia hyperlinkkejä ja niin edelleen.

Usein elementeillä ei ollut mitään vaikutusta arvioihin journalismin luotettavuudesta. Joskus tutkijat havaitsivat lieviä positiivisia vaikutuksia, mutta läpinäkyvyys on joskus jopa heikentänyt arvioita journalismin luotettavuudesta.

MIKSI LÖYDÖKSET OVAT näin ankeita?

Me toimittajat innostumme, kun esimerkiksi *Helsingin Sanomat* avaa Gaza-uutisointiaan. Suuri yleisö ei kuitenkaan ole kovin kiinnostunut siitä, miten makkaraa tehdään. Ja jos joku suhtautuu valmiiksi epäilevästi johonkin tiedotusvälineeseen, miksi saman tiedotusvälineen julkaisema lisätieto omasta toiminnastaan yhtäkkiä herättäisikin luottamusta?

Ehkä läpinäkyvyys ja luottamus eivät edes sovi kovin hyvin yhteen.

Luottamus on mielentila, jossa ei haittaa, ettei itse tiedä kaikkea tai ole kontrollissa. Läpinäkyvyydessä taas on kyse siitä, että saa jatkuvasti arvioitavakseen tietoa, jonka pohjalta voi vetää omia johtopäätöksiään. Läpinäkyvyyden käytännöt taas pikemminkin viestivät, ettei tarvitsekaan luottaa, koska aina voi tarkistaa asiat itse.

ON MYÖS EPÄSELVÄÄ, missä määrin luottamus tiedotusvälineisiin on edes riippuvaista journalismista itsessään. Tietysti sillä on väliä, kuinka hyvin teemme työmme, mutta niin on silläkin, hyökkäävätkö valtaapitävät jatkuvasti toimittajia vastaan, kuinka paljon yhteiskunnan muihin instituutioihin luotetaan ja millaista mediakasvatusta kouluissa annetaan.

Luottamus on siis monimutkaista, eikä se kerro välttämättä kovin paljon siitä, onko journalismi ollut hyvää vai huonoa. Suomessa journalismiin luottaa 69 prosenttia ihmisistä ja Kreikassa vain 19 prosenttia. Tämä tuskin tarkoittaa, että me suomalaiset journalistit olisimme yli kolme kertaa niin hyviä työssämme kuin kreikkalaiset kollegamme.

LÄPINÄKYVYYTEEN LIITTYY MYÖS vaaroja, joista kaipaisin lisää keskustelua. Tärkeät osat työstämme liittyvät yksityisyyteen, eivät läpinäkyvyyteen. Ilmeisin esimerkki niistä on lähdesuoja.

Läpinäkyvyydessä on hyviäkin puolia. Journalisteilla on moraalinen velvoite avoimuuteen, koska me vaadimme samanlaista avoimuutta vaadimme muiltakin. Se tekee meistä tilivelvollisempia ja nöyrempiä, eivätkä ne ole huonoja asioita ammattikunnalle, jolla on valtaa. Toimistusten periaatteet ja työn taustat voivat kiinnostaa yleisöä ainakin silloin, kun julkaistaan jotain harvinaisen kuohuttavaa.

Läpinäkyvyyden perusteena pitäisi olla yleisön tarpeet. Tähän asti alamme on perustellut läpinäkyvyyttä pikemminkin omilla tarpeillaan: kunhan yleisö vaan ymmärtäisi, miten hienosti teemme työtämme, niin johan alkaisi arvomme kohota kansan silmissä.

On ehkä ihan hyvä, ettei yleisö palkitse tällaista logiikkaa luottamalla meihin lisää. ●

Helsingin Sanomat käyttää generatiivista tekoälyä esimerkiksi juttutiivistelmien luomiseen, journalistinen kehitysjohtaja Esa Mäkinen kertoo. Toimittajia kannustetaan kokeilemaan uusia tekniikoita. Elina Lappalainen on käyttänyt tekoälyn apua kysymysten muotoilussa.

Toimitusten tekoälyohjeissa kannustetaan kokeilemaan, mutta varoitetaan riskeistä

Pasi Kivioja, teksti ● Teemu Kuusimurto, kuvat

5000

Kotimaisten kielten keskus lisäsi vuonna 2023 sanatietokantaansa yli 5000 uutta tai ajankohtaista sanaa. Viime vuoden uudissanoja olivat esimerkiksi drooni-vene, hiihtomuusikko, avokonttorikoulu, ihmisvastaaja ja käärijänvihreä.

Lähde: Kotimaisten kielten keskus

Toimittaja-kirjailija Annastiina Heikkilä joutui vihakampanjan kohteeksi jaettuaan ranskalaislehden jutun somessa. "Päätin, että en kyllä perhana anna kiusaajajoukon musertaa minua", Heikkilä sanoi *Journalistin* haastattelussa 6. heinäkuuta. Juttu oli *Journalistin* lue-
tuin vuonna 2023. Lue lisää: **Journalisti.fi**

Useissa toimituksissa on otettu viime vuoden aikana käyttöön tekoälyohjeistuksia. Niiden tarve liittyy generatiivisen tekoälyn nopeaan kehittymiseen.

Generatiiviset tekoälymallit on suunniteltu tuottamaan uutta sisältöä kirjoitetun tekstin, äänen, kuvien tai videoiden muodossa. Tekoälyn perinteisemmät muodot keskittyvät yleensä tietojen analysointiin, ennustamiseen tai päätöksentekoon olemassa olevan datan perusteella.

Esimerkiksi ChatGPT-sovelluksen tekoäly tuottaa suomenkielistä tekstiä käyttäjän kysymysten ja kommentojen perusteella ja Midjourney-sovellus kuvia tekstimäärittelyjen pohjalta.

Journalisti antoi ChatGPT:n tehdä yhteenvedon neljän eri toimituksen tekoälyohjeistusten yhteisistä piirteistä. Kone rouskutti STT:n, Ylen uutisten, *Helsingin Sanomien* ja Alma Talentin ohjeistuksia ja listasi yhteiset nimitäjät. Niitä ovat aitouden ja läpinäkyvyyden korostaminen, vastuun ja tietojen tarkistamisen merkitys, eettisyys ja käyttötarkoitukset sekä kokeiluun ja kehitystyöhön kannustaminen.

USEIMMAT OHJEISTUKSET OVAT lyhyitä. Lisäapua toimitukset saavat *Journalistin ohjeista* ja Julkisen sanan neuvoston uutisautomaattikaa koskevasta periaatelausumasta vuodelta 2019. Sen mukaan uutisautomaattikan käyttö ei saa johdattaa journalistisen päätösvallan siirtymiseen toimituksen ulkopuolelle.

Ylen keväällä käyttöön otetussa uutis- ja ajankohtaistoiminnan ohjeistuksessa on kaksi kohtaa: Ensinnäkin toimittaja on aina vastuussa julkaisemastaan sisällöstä, paikkansapitävyydestä ja lähteiden tarkistamisesta – myös silloin, kun tekstin tuottamisessa on käytetty tekoälyä. Toisekseen Yle kertoo avoimesti, jos jutussa on hyödynnetty tekoälyä tai jos lopullisessa tekstissä on sen tuottamia lauseita.

Ylen News Labin päällikön **Jukka Nivan** mukaan tekoälyä hyödynnetään esimerkiksi datajournalismin hankkeissa, joissa ihmisellä meni pitkä aika materiaalin läpikäymiseen. Syksyn aikana parikymmentä yläeläistä on testannut arkityössään erilaisia AI-työkaluja.

”He kokeilevat, mikä toisi hyötyä ja tehostus-

ta omaan työhön. Vuodenvaihteen paikkeilla päätetään, mitä työtapoja ja työkaluja aletaan opettaa kaikille, jotta kukaan ei jäisi jälkeen. Journalistien ammattitaidosta on pidettävä huolta.”

STT:N KESÄKUUSSA julkaisema tekoälyohjeistus kehottaa toimittajia tutustumaan tekoälyyn, mutta hankkimaan ja tarkistamaan tiedot aina itse. Heitä kehoitetaan kertomaan yleisölle, jos jutun lähdeaineistossa on käytetty tekoälyä. Tekoälyä hyödynnetään toimituspäällikkö **Janne Huuskosen** mukaan eniten haastattelujen litteroinnissa.

”Journalisteilla on suuri vastuu, ettei pilata asiaa, ennen kuin sitä osataan edes kunnolla käyttää.”

Harri Junttila, Mikrobotin, Tivin ja Tekniikka & Talouden päätoimittaja

”Generatiivisen tekoälyn kanssa kyse on vielä enemmänkin leikistä meidän omalla sisällöllä hiekkalaatikollamme. Olemme kokeilleet erilaisia tapoja hyödyntää tekoälyä muun muassa tiivistelmien tekemisessä.”

Mikrobotin, Tivin ja Tekniikka & Talouden päätoimittaja **Harri Junttila** lähettää luettavaksi Alma Talentin tekoälyohjeistuksen journalismia koskevan kohdan. Siinä kehoitetaan ottamaan huomioon JSN:n lausuma uutisautomaattikan ja personoinnin merkitsemisestä sekä kiinnittämään huomiota tekijänoikeuksiin, tietosuojaan ja tuotetun sisällön totuudenmukaisuuteen.

”Journalisteilla on suuri vastuu, ettei pilata asiaa, ennen kuin sitä osataan edes kunnolla käyttää. Meidän täytyisi olla mukana luomassa uutta tekoälyn ymmärtämisen kansalaistaitoa ja ylipäätään vahvistamassa medialukutaitoa”, Junttila linjaa.

HELSINGIN SANOMIEN OHJEET ovat pisimmät. Niiden ensimmäinen versio otettiin käyttöön vuosi sitten helmi-maa-

”Roastaamisen taso on ihan toisenlainen kuin kenenkään muun kohdalla. Me osasimme sitä odottaa, ja kestämmme sen kyllä.”

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne kommentoi perussuomalaisten mediasuhdetta *Journalistin* haastattelussa 14.9.2023. Juttu oli vuoden toiseksi luetuin. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Häiriköinti vei työpaikan, masennus oli viedä hengen. Toimittaja **Rami Mäkinen** kertoi 4. tammikuuta, miten potkut antoivat hänen elämälleen uuden suunnan. Mäkinen haastattelu oli vuoden kolmanneksi luetuin juttu. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

liskuussa. Journalistisen kehitysjohtajan **Esa Mäkisen** mukaan generatiivista tekoälyä käytetään esimerkiksi vastikään käyttöön otetuissa juttujen tiivistelmissä.

”Lukijalle näkyvin on *HS*-sovelluksen roboääni, joka otettiin käyttöön 2018. Liikegraafikot käyttävät tekoälyä 3D-mallien tekemiseen, kokeilemme haastatteluiden litterointia tekoälyn avulla ja myös ideointibottia on kokeiltu.”

HS:n ohjeissa kannustetaan kokeilemaan uusia tekniikoita mutta varoitetaan myös riskeistä. Ohjeissa muistutetaan muun muassa syötettyjen tietojen mahdollisesta vuotamisesta eteenpäin ja

tekoälymallien hallusinoinnista eli asioiden keksimisestä.

Lehti ei halua julkaista tekoälyn tuottamia valokuvia.

”Ajattelemme, että valokuva on dokumentti todellisista tapahtumista, ja valokuvien luominen tyhjästä on todellisuuden väärentämistä”, ohjeissa todetaan.

Joulukuussa *HS* kertoi perustavansa yhdessä *Ilta-Sanomien* kanssa tekoälytiimin, joka keskittyy generatiivisen tekoälyn hyödyntämiseen uutistointituksissa. Tarkoitus on testata, kehittää ja ottaa käyttöön uusia työkaluja. ●

AI on monipuolinen assistentti

H *S Vision* taloustoimittaja **Elina Lappalainen** kokeilee mielellään generatiivista tekoälyä eri käyttötarkoituksiin toimittajana ja tietokirjailijana.

”Parhaillaan valmistelen lavahaastattelua tekoälytapahtumaamme Slushiin. Kerron tekoälylle, että olen *HS:n* taloustoimittaja ja teen haastattelua. Tarkennan kehotetta antamalla keskustelun otsikon, kohderyhmän ja tavoitteen.”

Lappalainen pyytää tekoälyä kirjoittamaan annettujen kehotteiden eli promptien perusteella kysymyksiä. Noin puolet niistä on muokkauksen jälkeen käyttökelpoisia.

Hän on myös kokeillut antaa koneelle koko jutun luettavaksi. Sen jälkeen hän on pyytänyt saada jutusta palautetta ikään kuin sanomalehden feature-editorilta.

”Kyse oli vaikeasta teknisestä aiheesta, josta mietin, olenko ollut tarpeeksi ymmärrettävä ja kiinnostava. Sain AI:lta relevanttia palautetta muun muassa tekstin rakenteesta.”

Lappalainen korostaa noudattavansa *HS:n* eettistä ohjeistusta, jonka mukaan lähdesuojan alaista tai muuten arkaluonteista aineistoa ei ole lupa syöttää ChatGPT:lle. Tietenkin hän on itse vastuussa tekstistä ja sen tarkistamisesta.

Hyvä oivallus on hyödyntää tekoälyä sähköpostilla lähetettävien haastattelupyyntöjen muokkaamisessa.

Helsingin Sanomien taloustoimittaja Elina Lappalainen hyödyntää tekoälyä esimerkiksi kysymysten tekemisessä.

misessa.

”En jaksa itse koristella niitä kohteliaisuusfraaseilla. Kirjoitan asiani nopeasti suomeksi, pyydän konetta kääntämään sen englanniksi ja muotoilemaan kohteliaaseen sävyyn.”

Pasi Kivioja

VALTUUSTON PUHEENJOHTAJISTO VALITSEE SELVITYSHENKILÖN

Journalistiliiton hallitus valtuutti liiton valtuuston puheenjohtajiston valitsemaan ulkopuolisen selvityshenkilön. Hänen tehtävänä on selvittää valtuuston toiveen mukaisesti, miten **Maria Petterssonin** tapauksen viestintä hoidettiin. Lisäksi selvittäjä voi esimerkiksi antaa suosituksia kehitystoimenpiteiksi.

Hallitus päätti asiasta 14. joulukuuta pitämässään kokouksessa.

Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho** pitää tärkeänä, että selvityshenkilön valitsee valtuusto, koska Journalistiliiton hallitus oli tapahtumissa osallisena. Valtuusto ehdotti selvityksen tekemistä joulukuun kokouksessaan Helsingissä.

”Hallitus pitää tärkeänä, että tehtävään valitaan riippumaton henkilö, jonka valintaan hallitus ei osallistu eikä puutu”, Aho sanoo.

Selvityksen on määrä valmistua valtuuston kevätkokoukseen 23. toukokuuta mennessä.

Manu Marttinen

JOURNALISTIN PÄÄTOIMITTAJAN HAKU ALKAA TAMMIKUUSSA

Journalistin uuden vastaavan päätoimittajan haku alkaa tammikuun aikana. Journalistiliiton hallitus päätti asiasta 14. joulukuuta pitämässään kokouksessa.

Päätoimittajan paikka tulee julkiseen haakuun. Siitä ilmoitetaan mediassa ja Journalistiliiton eri kanavissa. Päätoimittajan tehtäviin kuuluu *Journalistin* päätoimittajan tehtävien lisäksi Journalistiliiton viestintäyksikön johtaminen.

Journalistin toimituksessa työskentelee päätoimittajan lisäksi neljä henkilöä. Viestintäyksikköön kuuluu myös tiedottaja.

Journalistin edellinen päätoimittaja **Maria Pettersson** irtisanoutui 8. joulukuuta toimittamansa *Suomen historian jännät naiset* -tietokirjan lähteiden käytöstä syntyneen kohun seurauksena.

Manu Marttinen

TYÖRYHMÄ MUUTTAISI JULKISUUSLAKIA

Julkisuuslain uudistamista pohtinut työryhmä haluaa, että lain soveltamisalaa laajennetaan. Työryhmä ehdottaa 12. joulukuuta julkaistussa mietinnössään, että laki koskisi jatkossa viranomaisten lisäksi esimerkiksi kuntien ja valtion omistamia yhtiöitä ja säätiöitä siltä osin kuin ne

eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla.

Laissa on tarkoitus myös selkeyttää tietopyyntöjen käsittelyä. Työryhmä esittää myös uutta säännöstä, joka antaisi viranomaiselle mahdollisuuden kieltäytyä antamasta tietoa silloin, kun tietopyynnön toteuttaminen

edellyttäisi ilmeisen kohtuuttomia toimia.

Oikeusministeriö on pyytänyt esityksestä lausuntoja 16. helmikuuta mennessä.

Marja Honkonen

Perusteluilta pitää vaatia järkeä, vaikka olisi samaa mieltä

Suomen itäraja suljettiin kaikelta henkilöliikenteeltä 30. marraskuuta. Tämän jälkeen tilanne on tietenkin elänyt, raja on avattu ja suljettu taas, mutta sulkupäätös ja julkinen keskustelu sen ympärillä pysyvät tärkeinä vielä pitkään.

Päätöksen takana oli laaja kansallinen yksimielisyys, ainakin julkisuudessa. Puolueet eivät nostaneet asiasta suurta meteliä, eivätkä journalistit juuri tuominneet päätöstä. Sitä kritisoivat lähinnä suomenvenäläiset, joiden elämää päätös luonnollisesti vaikeutti rajusti, sekä jokunen ihmisoikeussuuntautunut oikeusoppinut.

Itse olen taipuvainen lähtemään mukaan konsensuskeen: hallituksella vaikuttaa olleen vain hyvin huonoja vaihtoehtoja ja se toteutti luultavasti vähiten huonon.

Sinällään erittäin ikävällä päätöksellä saatettiin estää esimerkiksi humanitaarisen kriisin kehittyminen itärajalle, kun Venäjä olisi kuljettanut ulos pakkaseen huonosti pukeutuneita turvapaikanhakijoita nopeammalla tahdilla kuin mitä Suomen viranomaiset olisivat kyenneet ottamaan huolehdittavakseen.

KUN RAJAN SULKEMINEN ei itsessään herättänyt suuria julkisia kiistoja, päätöksen perustelutkaan eivät nousseet yksityiskohtaisen tarkastelun kohteeksi. Eikä ihme – on helppo ajatella, että olennaista on se, mitä tehdään, eikä se, miten sitä perustellaan.

Uskallan kuitenkin väittää, että asia on monimutkaisempi. Se, mikä nyt hyväksytään perusteluksi kriisiajan poikkeukseksi on väistämättä ennakkotapaus mahdollisille tuleville päätöksille.

Siksi rajapäätöksen perustelut ansaitisivat laajemman ja analyttisemmän keskustelun kuin on nähty.

Kaikkein huomionarvoisin perustelu rajan sulkemiselle oli minusta tämä: tämä ei ole turvapaikkakysymys, vaan turvallisuuskysymys. Tätä toistivat hieman eri sanoin ministerit, virkamiehet ja jopa muutama toimittaja.

Perustelu oli vastaus siihen, että Suomi varsin todennäköisesti rikkoo päätöksellään ihmis-

oikeussopimuksia. Rajan sulkemista edeltäneellä viikolla apulaisoikeuskansleri totesi, ettei turvapaikan hakemista voida turvata ihmisoikeussopimusten mukaisesti, jos kaikki rajanylityspaikat suljetaan. Sama todettiin myös hallituksen omassa muistiossa, jonka *Iltalehti* sai haltuunsa. Silti päätös tehtiin.

Päätöstä perusteltiin siis sanomalla jotain täysin absurdia ja ilmeisen paikkansapitämätöntä: ettei rajanylityspaikkojen sulkeminen ole turvapaikkakysymys.

Todellisuudessa rajanylityspaikkojen sulkeminen on tietenkin turvapaikkakysymys. Hallitus päätti kuitenkin painottaa muita näkökohtia, ja sen päätöksen takana oli laaja yksimielisyys (johon myös allekirjoittanut siis yhtyy).

TÄMÄ EI SILTI TARKOITA, että päätöksen perustelussa olisi järkeä. Huolestuttavaa on, että tätä täysin absurdia perustelua ei erityisemmin kritisoitu, vaan se uutisoitiin ja sitä kommentoitiin kuin väitteessä olisi järkeä.

Päätös rajan sulkemisesta syntyi tilanteessa, jossa Suomeen oli tullut alle tuhat turvapaikanhakijaa. Minkäänlaisesta kriisistä ei siis ollut kysymys. Viranomaisten resurssit eivät olleet loppumassa tai tilanne karannut hallinnasta. Hallitus korosti, että se teki päätöksen nimenomaan kriisin estämiseksi, ei siksi että oltaisiin oltu kriisissä.

Jos jo tässä tilanteessa täysin absurdit perustelut hyväksytään mielekkäinä, mitä tapahtuu kun tulee ensimmäinen oikea kriisi?

On nimittäin ihan mahdollista, että Venäjä aiheuttaa myös jatkossa pelottavia tilanteita. Törmäämmekö jatkossa puheenvuoroihin, joissa vaikkapa oikeus kokoontua osoittamaan mieltä ei olekaan kokoontumisvapauskysymys, vaan turvallisuuskysymys?

Absurdin perustelun vahvuus on, että sillä voidaan perustella todella monenlaisia asioita. Siksi absurdit perustelut tärkeissä päätöksissä olisi hyvä huomata heti, kun niitä aletaan viljellä ja nostaa ne esiin julkisessa keskustelussa. ●

Ville Vilén, 60

- Ylen Luovien sisältöjen ja median johtaja ja vastaava päätoimittaja 2020–
- Toiminut aiemmin Yle Luovien sisältöjen johtajana 2011–2020, Yle Vision ohjelmistoalueen johtajana 2006–2010 ja Radio Suomen, YleX:n ja YleQ:n ohjelmajohtajana 2003–2006.
- Aloittanut toimittajana Radio Savonmaassa Savonlinnassa 1987.
- Kirjoittanut kolme Savonlinnan historiaa käsittelevää kirjaa.
- Syntynyt Helsingissä, mutta kasvanut Savonlinnassa.
- Harrastaa historiaa, veneilyä Saimaalla ja musiikkia
- Asuu Mikkelissä.

Aiot lakkauttaa puoli yhdeksän uutiset, Ville Vilén

Yleisradion Luovien sisältöjen johtaja ei tarvitse työssään luovuutta "sanan klassisessa merkityksessä".

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Olet basistiksi edennyt urallasi yllättävän korkealle.

Kaikki soittajat ja muusikot sen tietävät, että basistit määrittävät meiningin lavalla. Suurimmassa osassa bändejä basistit ovat niiden parhaita muusikoita. Basistivitsien suuri määrä kertoo vain kateudesta.

Kirjoitit vuonna 2014, että "olemme Ylessä kulkeneet kanavalähtöisestä kaaviojohtamisesta kohti genrekokonaisuuksien sisältöjohtamista". Kukaan ei vielä kukaan ymmärrä, mitä tarkoittit.

Kaikki Ylessä rahan kanssa tekemisissä olevat ymmärtävät tämän täysin. Ehkä muiden ei tarvitsekaan ymmärtää, vaan keskittyä tärkeimpään eli sisällön tekemiseen.

Olisit jo Mikael Jungnerin kaudella (2005–2010) halunnut lopettaa Yle Puheen. Kukapa radioon nyt puhetta kaipaisi?

Olisin halunnut jo silloin siirtää Puheen sisällöt juuri perustettuun Yle Areenaan, mutta olin liian paljon edellä aikaani. Nyt puhetta tuotetaan enemmän kuin koskaan ja sitä kuunnellaan muualta kuin radiokanavilta. Erillistä puheeseen keskittyvää radiokanavaa ei enää tarvita.

Tänä keväänä Yle Puhe viimein lopetetaan. Olet tyytyväinen, koska muutkin ovat tajunneet saman kuin sinä jo kauan sitten.

Markkinat ja mediaa käyttävät ihmiset ovat tajunneet saman. Sehän on vain kätevää kuunnella puheohjelmia puhelimista missä ja milloin tahansa. Ei myöskään ole kovin halpaa pitää lineaarista radiokanavaa pystyssä. Rahat kannattaa käyttää sisältöön eikä kanavaan.

Olet pitkän Yle-urasi aikana niittänyt mainetta monien tv- ja radio-ohjelmien lopettajana. Aiot seuraavaksi lakkauttaa Elämäni biisin ja Puoli yhdeksän uutiset.

Nekin ohjelmat päättyvät joskus! Voi tosin olla, että puoli yhdeksän uutiset ovat metafysiikkaa eivätkä ehkä pääty koskaan. *Elämäni biisi* päättyy varmasti joskus.

Olit Radiomafian toiminnassa mukana alusta lähtien. Olet hyvin ylpeä kanavan motosta: "Radiomafia – aito afia".

Radiomafian alkuaikoihin liittyy paljon asioita, jotka aiheuttavat edelleen myötähäpeää. Eihän kanavan markkinointi tiennyt, mitä oli tekemässä. Slogan ei toiminut silloin, eikä toimi edelleenkaan. Haluaisin kysyä sen keksijältä, että mitä ihmettä hän oikein ajatteli.

Ylen Luovat sisällöt -yksikön johtajana oleminen on sikäli selkeä homma, että siinä tehtävässä ei tarvitse juuri rasittaa luovuuttaan.

Voisin lainata perussuomalaisia ja vastata, että tässä työssä ei tarvita luovuutta sen klassisessa merkityksessä. Siksi harrastan luovaa toimintaa, kuten musiikkia ja kirjoittamista, vapaa-ajallani.

Sinulta katkeaa otsasuoni aina, kun joku vaatii leikkauksia Ylen rahoitukseen vetoamalla Pillupäiväkirjat-sarjan esittämiseen.

Se on todellakin totta. Se väärinymmärryksen määrä, joka *Pillupäiväkirjoihin* liittyy, on surullista. Rahoitimme sitä vain noin 20 000 eurolla, mutta somessa masinoitiin kampanja, jossa todisteltiin, että juuri tätä saat verorahoillasi, tällainen on koko Yle. Monelle iäkkäämmälle miehelle on edelleen vaikea hyväksyä, että nuoret naiset kertovat itsestään jotain.

Vietät kaiken vapaa-aikasi Yle Areenaa katsellen.

En ihan kaikkea vapaa-aikaa, mutta täytyy myöntää, että katselen sitä paljon. Olen historiaharrastaja ja sieltä pääsee Ylen Elävään arkistoon. Katselen meidän vanhempaa ohjelmistoamme aika paljon.

Jos saisit vain yksin päättää, radiosta soisi tauotta vain soul-musiikki.

Ei vain, mutta täytyy sanoa, että maailman parhaiden soul-laulajien musiikkia on radiossa liian harvoin. Siitä voin syyttää vain itseäni. ●

Tällainen oli media-alan vuosi 2023

Muun muassa Kymen Sanomat, Kouvolan Sanomat, Ilkka-Pohjalainen, Etelä-Saimaa ja Karjalainen kertoivat viime vuonna luopuvansa sunnuntain printtilehdistä.

Suomeen jää 12 seitsenpäiväistä printtilehteä

Vuoden 2023 aikana useat mediayhtiöt, kuten Kaleva Media, Keskisuomalainen-konserni, Hilla Group ja Punamusta Media, kertoivat vähentävänsä paperisten sanomalehtiensä ilmestymispäiviä. Aiemmin seitsenpäiväiset Kaleva, Karjalainen, Ilkka-Pohjalainen ja Keskipohjanmaa kertoivat maaliskuussa luopuvansa sunnuntainumeroistaan, Kouvolan Sanomat, Kymen Sanomat, Länsi-Savo, Forssan Lehti ja Etelä-Saimaa taas syyskuussa. Keskipohjanmaa päätti lopettaa myös maanantain printin. Myös Uusimaan paperilehden ilmestymispäivien kerrottiin vähenevän. Vuoden

lopulla oli vielä auki, kuinka monella. Kuusipäiväisistä viidesti viikossa ilmestyviksi kutistuvat *Iisalmen Sanomat* ja *Kainuun Sanomat*. Viisipäiväinen *Warkauden Lehti* ilmestyy jatkossa paperilla kolmesti viikossa. Viisipäiväinen *Länsi-Suomi* yhdistetään *Satakunnan Kansaan*.

Paikallis- ja kaupunkilehdistä ilmestymispäiviään päättivät vähentää muun muassa *Sisä-Savo*, *Pieksämäen Lehti*, *Raahen Seutu*, *Helsingin Uutiset*, *Länsiväylä*, *Vantaan Sanomat* ja *Loviisan Sanomat*. *Karkkilan Tienoo* sekä *Keski-Uusimaa Viikko* ja *Aamuposti Viikko* loppu-

vat kokonaan. Kustantajat ovat perustelleet paperilehtiensä vähentämistä yhtiöstä riippumatta samoilla syillä: paperin hinnan nousu, jakelukustannusten kasvu ja printtimainonnan väheneminen.

Muutokset tulevat osin voimaan vasta tänä vuonna. Niiden jälkeen Suomessa ilmestyy enää 12 seitsenpäiväistä sanomalehteä. Sunnuntainumeroiden väheneminen vaikuttaa myös muiden lehtiensä sunnuntaijakeluun. Esimerkiksi *Helsingin Sanomia* ei enää jaella *Kalevan* levikki-alueella sunnuntaisin.

Lyhyesti

Media-alan irtisanomisten määrä kääntyi jälleen kasvuun. Vuoden 2023 muutosneuvotteluissa menetti työnsä Journalistiliiton arvion mukaan hieman alle 60 toimituksessa työskentelevää.

Luetuimmaksi lehdeksi nousi KMT 2023 -mittauksessa *Ilta-Sanomat*, joka mittauksen mukaan keräsi 2,86 miljoonaa lukijaa viikossa printissä ja verkossa. Kakkosena oli niukalla erolla *Ilta-lehti*, jota luki viikossa 2,83 miljoonaa lukijaa.

Finnpanelin kuukausittaisen mittauksen mukaan suosituimpien ohjelmien joukossa olivat esimerkiksi *Tanssii tähtien kanssa*, *Elämäni Biisi*, *Ylen puoli yhdeksän uutiset* sekä *Linnan juhlat*. Television katselu näyttää vuonna 2023 vähenneen aiemmasta. Maksulliset suoratoistopalvelut ovat yhä suosittuimpia.

Av-käännösyhtymykset ja Journalistiliitto solmivat historiallisen sopimuksen huhtikuussa. Ensimmäistä kertaa Suomessa sovittiin työehtosopimuksella yksinyrittäjien vähimmäispalkkioista.

6%

Media-alan palkat nousevat uusien työehtosopimusten myötä. Journalistiliitto neuvoteli vuoden aikana uudet sopimukset kahdeksalle

sopimusallalle. Niiden myötä palkat nousevat media-alalla vuosina 2023–2024 pääsääntöisesti noin kuusi prosenttia. Lisäksi työtekijät saavat kertaeriä, joiden tarkka summa riippui alasta.

Uutistoimituksissa oli kiihkeä siirtovuosi

Moni suomalainen toimitus sai viime vuonna uuden pomon. **Erja Yläjärvi** aloitti syyskuussa *Helsingin Sanomien* vastaavana päätoimittajana. Hän on tehtävässä ensimmäinen nainen. Yläjärvi siirtyi *Hesariin* *Hufvudstadsbladetista*, jonka uudeksi päätoimittajaksi nousi **Kalle Silfverberg**, entinen *Helsingin Sanomien* kehityspäällikkö.

Kauppalehti sai päätoimittajakseen **Riina Nevalaisen**, joka siirtyi tehtävään *Aamulehdestä*. Vain hieman Nevalaisen nimitysuutisen jälkeen *Aamulehden* vastaava päätoimittaja **Jussi Tuulensuu** irtisanoutui häirintäkohun saattelena. Tuulensuun tilalle nimitettiin *Kalevan* entinen päätoimittaja **Sanna Keskinen**.

Kalevan johdossa aloitti puolestaan pitkään *Lapin Kansan* päätoimittajana työskennellyt **Antti Kokkonen**. Hänen seuraajansa **Sauli Pahkasalo** aloitti *Lapin Kansassa* vuoden 2024 alussa. *Savon Sanomien* päätoimittajaksi valittiin **Matti Pietiläinen** ja *Keskipojanmaan* ja *Kokkola-lehden* päätoimittajaksi **Suvi Tanner**.

Enemmistö päätoimittajista on nykyisin naisia. Suurimpien uutistoimituksien päätoimittajista selvä enemmistö on kuitenkin yhä miehiä.

Journalistin päätoimittaja **Maria Pettersson** irtisanoutui 8. joulukuuta hänen *Suomen historian jännät naiset* -kirjansa ympärillä velloneen kohun seurauksena.

Poliitikot moittivat mediaa

Poliitikkojen ja median suhde tulehtui kesällä, kun etenkin perussuomalaiset poliitikot moittivat journalisteja **Petteri Orpon** (kok.) hallitusta ja sen ministereitä kritisoivista jutuista.

Tilanne kärjistyi, kun yksi perussuomalaisten uusista ministereistä, **Vilhelm Junnila** (ps.) joutui eroamaan äärioikeistoyhteyksiensä ja natsivitsailun vuoksi. Junnilan eroa edelsi pitkä mediakohu.

Tulehtuneet välit näkyivät journalisteihin kohdistuneena uhkailuna ja häirintänä etenkin sosiaalisessa mediassa. Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu vaati heinäkuussa suomalaisia vallanpitäjiä tuomitsemaan *Iltalehden* toimittajaan **Ida Erämaahan** kohdistuvan lokakampanjan ja väkivaltaiset verkkouhkaukset sekä tutkimaan tapauksen.

Lyhyesti

Ammattiliitto voi neuvotella kollektiivisesti freelancerien minimipalkkiosta ja työehdoista, linjasi Kilpailu- ja kuluttajaviranomainen syyskuussa. Taustalla on Euroopan komission aiempi linjaus. Medialiitto kieltäytyy neuvottelemasta asiasta Journalistiliiton kanssa. Journalistiliitto aikoo käydä neuvotteluita suoraan mediatalojen kanssa.

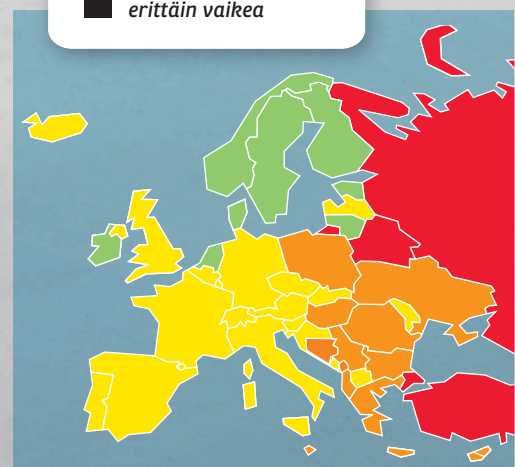
Journalistiliitto erosi kansainvälisestä journalistiliitosta (IFJ). Syynä olivat IFJ:n huono hallinto, läpinäkyvyyden puute rahankäytössä sekä IFJ:n kyvyttömyys puuttua Putinin hallintoa tukevan Venäjän journalistiliiton toimintaan. Myös useat muut eurooppalaiset journalistiliitot ovat eronneet tai aikeissa erota. IFJ päätti erottaa Venäjän liiton helmikuussa.

Suomi jälleen viides

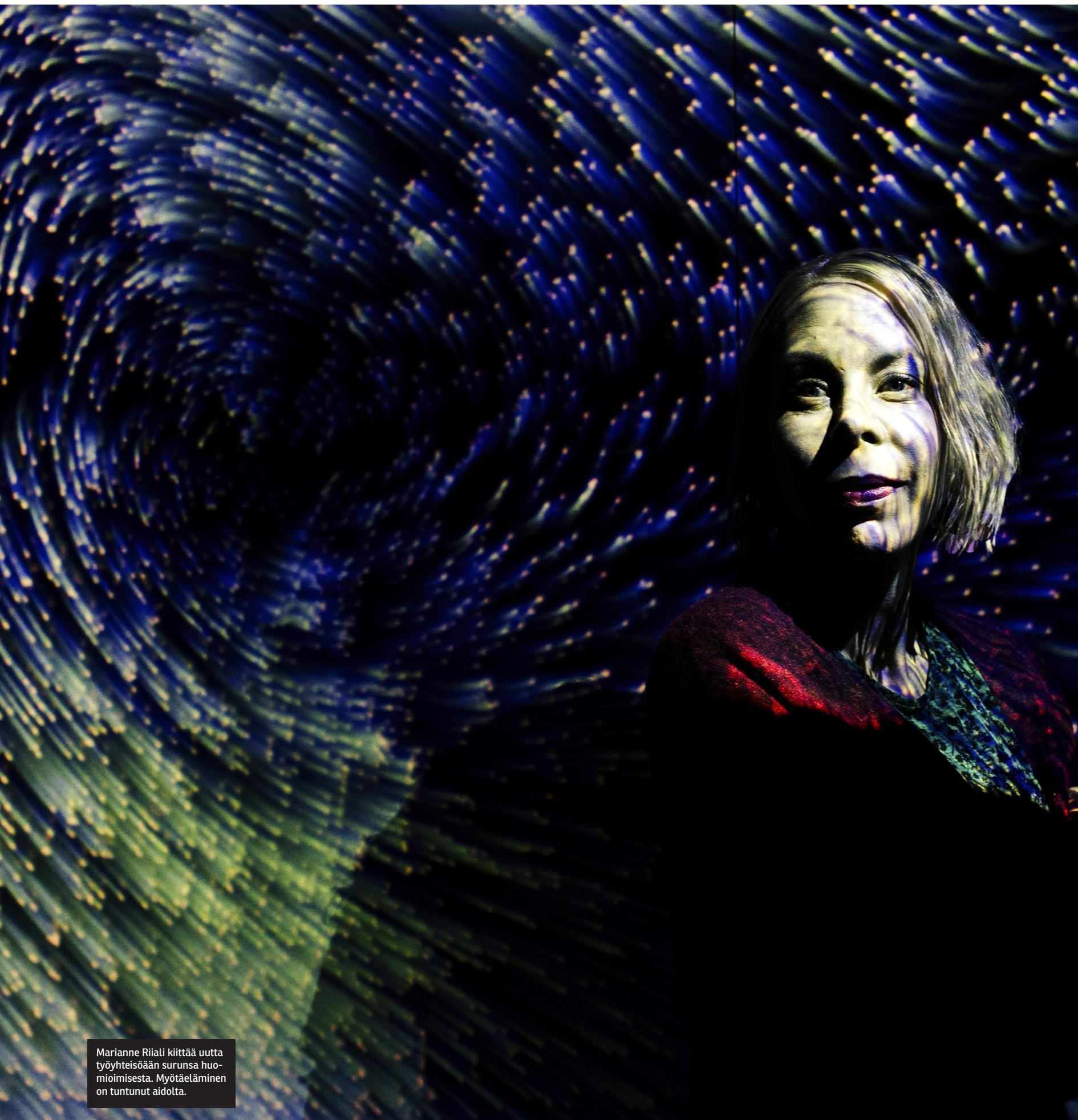
Suomi oli *Toimittajat ilman rajoja* -järjestön lehdistönvapausvertailussa jälleen viides. Mittauksessa Suomen pisteet kuitenkin laskivat esimerkiksi *Helsingin Sanomien* kahden toimittajan saaman Viestikoekeskus-tuomion vuoksi.

Sananvapaustilanne

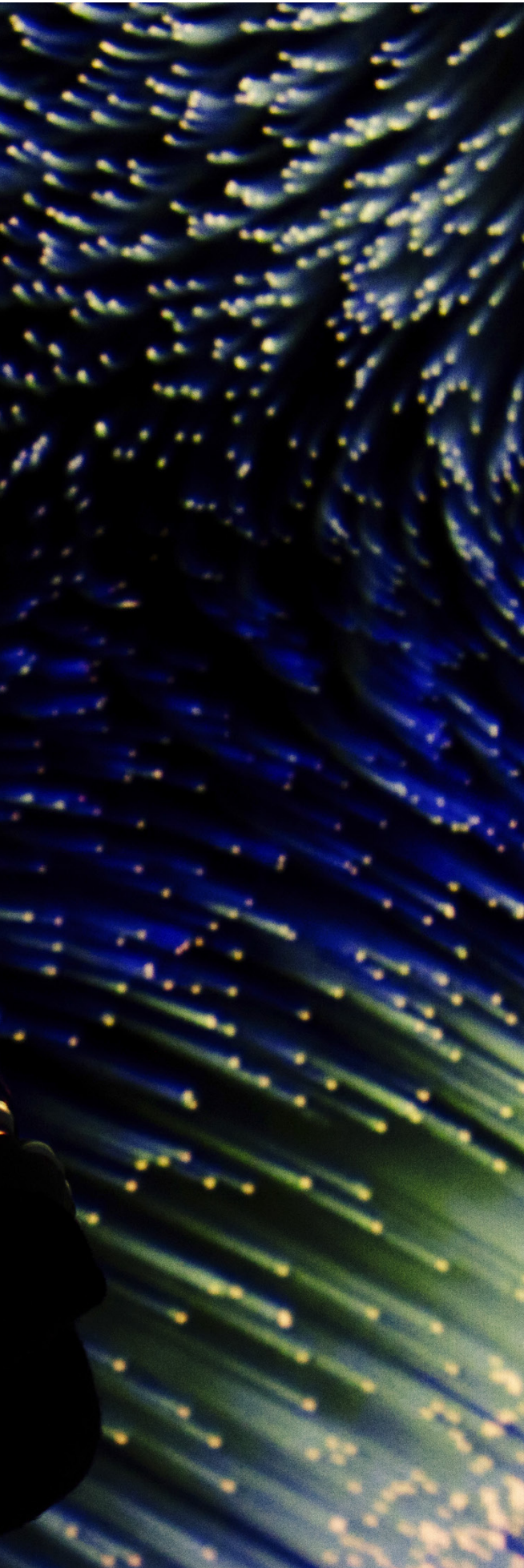
- hyvä
- tydyttävä
- ongelmallinen
- vaikea
- erittäin vaikea

Lähde: Toimittajat ilman rajoja

Marianne Riiali kiittää uutta työyhteisöään surunsa huomioimisesta. Myötäeläminen on tuntunut aidolta.

SURU TYÖYHTEISÖSSÄ

**Marianne Riiali
menetti lapsensa,
Anna-Stina Nykänen
kolme läheistään.
Kun suuri suru kohtaa
kollegaa, työyhteisö
ei välttämättä tiedä,
miten reagoida. ➡**

Manu Haapalainen, teksti • Heidi Piironen, kuvat

Toimittaja **Marianne Riialin** pieni poika kuoli yllättäen marraskuussa 2018. Kyse oli kätkytkuolemasta.

Riiali oli tuolloin ollut useita vuosia vakituksessa työsuhteessa aikakauslehtien yhteistoimituksessa Sanomalla. Pojan kuoleman aikaan hän oli hoitovapaalla.

Töissä oli paljon tuttuja ja kollegoita, joista osa läheisiäkin. Kun suru-uutiset kantautuivat töihin, vain muutama työkaveri oli yhteydessä. Työpaikalta tuli toimituksen yhdessä allekirjoittama surunvalittelukortti. Muuten Riiali koki jääneensä vaille työyhteisönsä tukea. Silloinen esihenkilö ei missään vaiheessa ottanut henkilökohtaisesti yhteyttä.

”Ihmisten on helpompi vaieta”, Riiali sanoo.

”Tuskin kukaan tieteen tahtoon toimi ajattelemattomasti.”

POIKANSA KUOLEMAN JÄLKEEN Riiali jäi yhdeksän kuukauden mittaiselle sairauslomalle ja heti sen päätyttyä äitiysvapaalle. Hän oli poissa työelämästä kaikkiaan kaksi ja puoli vuotta.

Sairausloman saaminen lapsen kuoleman jälkeen ei ole yksinkertaista, sillä sitä varten vaaditaan lääketieteellinen diagnoosi.

”Useampi lääkäri olisi halunnut diagnosoida minulla masennuksen. En hyväksynyt sitä, koska masennus ei synny yhdessä yössä. Suruun taas ei ole diagnoosia”, Riiali sanoo.

”Lopulta sain neuvoteltua itselleni osuvamman diagnoosin, traumaperäisen stressihäiriön. Myöhemmin sairauslomaa jatkettiin sopeutumishäiriö-diagnoosilla, joka on sekä vähän kummallinen. Oliko minussa häiriö, kun en heti sopeutunut lapseni kuolemaan?”

Vanhoista kollegoista muutama eli parhaansa mukaan mukana Riialin perheen surussa.

”Yksi työkaveri tuli käymään”, Riiali sanoo.

”Muistan, kuinka hän itki olohuoneen sohvallamme, ja se tuntui lohduttavalta. Hän myötäeli, ei paennut. Parientistä kollegaa auttoi hautajaisjärjestelyissä, pesi pyykkiä ja toi ruokaa heti kuoleman jälkeen.”

Lopulta työelämään oli helppo palata, sillä aikaa oli kulunut ja työyhteisö ja työnkuva olivat uudet. Riialille oli sairausloman ja äitiysvapaan aikana järjestynyt uusi työ *Helsingin Sanomista*.

”Yritin tehdä minun kohtaamiseni uudelle työyhteisölle mahdollisimman helpoksi, ja kertoa itse, kuka olen ja miksi palaan vasta nyt töihin oltuani pitkään vain nimenä listoilla. Että olen menettänyt lapseni. Se helpotti itseäni ja sain avoimuudesta hyvää palautetta useammalta kollegaltakin.”

Tärkeää oli myös, että uusi esihenkilö suhtautui menetykseen hyvin. Hän esitti osanoton ja tuntui Riialin mukaan aidosti myötäelävän.

”Arvostin sitä.”

Riiali sanoo ajatelleensa, että työyhteisöön vaikuttaa vä-

kisinkin, jos joku sen jäsen on kokenut ison menetyksen.

”Halusin olla suora. En halunnut, että kahvitauolla aletaan miettiä, voiko puhua perheestä, tai että ihmiset olisivat seurassani jotenkin varuillaan”, Riiali sanoo.

”Varmasti uuteen yhteisöön sopeutumisessa auttoi se, että en palannut töihin liian pian. Ei kai kukaan ensisijaisesti halua mennä käsittelemään suruaan työpaikalle.”

VAI HALUAAKO? TOISELLE *Helsingin Sanomien* toimittajalle, **Anna-Stina Nykäselle** työpaikka toimi nimenomaan pakopaikkana, turvana johon Nykänen pääsi pakoon musertavaa suruaan.

Nykäsen isä kuoli tammikuussa 2019. Seuraavana päivänä kuoli hänen siskonsa, ja vain reilu puoli vuotta myöhemmin kuoli Nykäsen aviomies, toimittaja **Heikki Haapavaara**.

Nykänen oli sairauslomalla vain kaksi viikkoa. Työterveyshoitaja ilmoitti, että sairauslomaa pitäisi käydä hakemassa aina Helsingistä. Tuolloin Porvoossa asuneelle Nykäselle vaatimus tuntui ensin kohtuuttoman raskealta. Sitten hän ajatteli, että voisi yhtä hyvin mennä töihin.

”Ihanat kollegani ja esihenkilöni **Anssi Miettinen** tulivat vastaan”, Nykänen kertoo.

”He sanoivat, että jos haluat, voit tulla tänne töihin. Katsotaan mitä jaksat tehdä, eikä ole pakko tehdä mitään. Voit vaikka istua vain kahvihuoneessa.”

Nykänen kuvailee tarjottua mahdollisuutta äärimmäisen tärkeäksi. Kotona oli pakko pysyä kasassa jo pojan vuoksi, mahdollisuutta romahtaa itkemään ei ollut.

Nykänen kehuu muutenkin *Hesarin* auttamisvalmiutta surun eri vaiheissa: Isän kuolinilmoituksen sai lehteen alennuksella. Puolison kohdalla käytännön asioiden hoitamista vaikeutti alussa se, että apua olisi tarvittu Singaporessa, koska Nykäsen aviomies kuoli lentokoneessa pian nousun jälkeen. Esihenkilö olisi ollut valmis lähettämään kriisiapua sinne.

Työpaikalla Nykänen saattoi puuhastella juttujen parissa ilman tunnetta, että on pakko koittaa olla reipas. Itku alkoi tulla usein jo siinä vaiheessa, kun bussi lähestyi Helsinkiä, Nykänen kertoo.

”Töihin päästessäni itkin joskus jo valmiiksi. Sitten joku tuli hetkeksi istuskelemaan kanssani kokoushuoneeseen.”

Kollegat tiesivät, miten tärkeää työ Nykäselle on.

”Olen kuitenkin ollut *Hesarissa* vuodesta 1989”, Nykänen sanoo.

”Ne ihmiset ovat nähneet entiset poikaystäväni ja nähneet minun ja Heikin suhteen alusta saakka. Minua kohdeltiin sillä ymmärryksellä, että olen sama ihminen kuin aiemminkin.”

Nykänen korostaa, että hänelle ei asetettu Sanomatalossa minkäänlaisia paineita suoriutua mistään.

”Enhän minä edes muista niistä ajoista juuri mitään”, hän sanoo.

”Mieheiltäni oli kuollut tytär kaksi vuotta ennen suhteemme alkua. Hän oli käsitellyt suruaan samalla taval-

la. Palasi töihin, suoriutui töistään ja totesi myöhemmin, ettei muista mitään.”

NYKÄSEN KAUHEA VUOSI oli hädin tuskin ohi, kun koronavirus rantautui Suomeen alkuvuodesta 2020. Ihmiset lukittautuivat koteihinsa. Nykäsestä uusi koti Helsingissä tuntui sietämättömän tyhjältä, aikuinen poikakin oli juuri lähtenyt armeijaan. Myös *Hesarin* toimitus tyhjeni.

Uusi selviytymiskeino löytyi *Hesarille* kirjoitetuista *Yksin kotona* -kolumneista, eräänlaisesta julkisesta koronapäiväkirjasta.

”Minulle tuli paniikki. Ajattelin, että varmaan sekoan yksin. Sanoin, että haluan tehdä jutun joka päivä”, Nykänen kertoo.

Nykänen on *Hesarin* nimekkäitä toimittajia, jotka huomataan kaupungilla, ja joille tullaan juttelemaan marketin hyllyväleissä. Hänen lukijasuhteensa on ollut läheinen pitkään, mutta *Yksin kotona* -kolumnien kirjoittaminen nosti sen aivan uudelle tasolle.

”Lukijat rupesivat ihan uudella tavalla kannattelemaan minua”, hän sanoo.

”Luin joka aamu sängyssä puhelimesta lukijoiden kirjeitä ja sähköposteja. Toimittajillehan yleensä vain vittuillaan, ja me olemme ammattien arvostuksessa ihan pohjalla.”

Pääsiäisenä 2020 tuntematon perhe toi pääsiäisaterian Nykäsen oven eteen.

”Että kun me joka tapauksessa laitetaan safkaa, niin me voidaan tuoda sullekin.”

Anna-Stina Nykänen meni työpaikalleen toipumaan: ”Sain olla sama ihminen kuin aiemminkin.”

Töihin päästessäni itkin joskus jo valmiiksi. Sitten joku tuli hetkeksi istuskelemaan kanssani kokoushuoneeseen.

Anna-Stina Nykänen, toimittaja

SUREVAN KOHTAAMINEN työpaikalla vaatii tunnetaitoja, kykyä asettua toisen asemaan.

Journalistin Journalistiliiton luottamushenkilöille lähettämän suppean kyselyn mukaan mediatalojen varautumisen tavat vaihtelevat. Kovin vahvoja rakenteita vastanneiden luottamushenkilöiden työpaikoilla ei surevan työntekijän varalle ollut.

Keskisuomalaisen **Heikki Kärjen** mukaan talossa ei ole tarkkoja käytäntöjä tai ohjeistuksia, vaan lähiesimies harkitsee tilannetta tapauskohtaisesti.

Kärjen mukaan läheisen kuolemantapauksen jälkeen sureva työntekijä on lähetetty yleensä kotiin, ja sovittu että tilannetta tarkastellaan seuraavalla viikolla. Vapaita ei ole vähennetty kertyneestä lomasaldosta.

”Olen kuullut useamman kerran kiitoksia siitä, kuinka vapaata on talolta järjestynyt nopeasti ja tarvittava määrä”, Kärki sanoo.

Työterveys sopimukseen Kärki ei ole tyytyväinen. Ensimmäiselle lääkärikäynnille pääsee sujuvasti, mutta sopimus ei kata juurikaan hoitoa.

”Arviointikäynti katetaan, mutta hoito menee omasta pussista, myös kriisiterapia.”

Läheisten kuolemasta tulleita surutilanteita on toimituksessa käsitelty pitkälti surijan ehdoilla, Kärki sanoo.

”Osa on halunnut puhua enemmän kollegoille tai esihenkilölle. Osa on tehnyt selväksi, että haluaa töissä keskittyä työasioihin.”

Kalevan pääluottamushenkilö **Hanna Kuonanoja** kertoo, että surutapauksissa vapaata on aina saanut.

”Se vaihtelee, onko vapaa palkallista vai palkatonta.”

Palkallisia vapaita ovat *Kalevassa* lähiomaisten sairastumispäivä, kuolinpäivä ja hautaispäivä. Lisäksi esihenkilön kanssa voi sopia tarvittavan määrän palkattomia vapaapäiviä esimerkiksi hautajaisjärjestelyjä varten. Näihin voi käyttää liukumia, rästivapaita ja lomapäiviä.

”Jos ihminen ei koe itseään työkykyiseksi, kannattaa luonnollisesti kääntyä työterveyden puoleen hoidontarpeen arviointia ja sairauslomatoistusta varten”, Kuonanoja sanoo.

Kalevassa työterveys sopimus kattaa kaksi työterveyspsykologin käyntiä sairauden tai hoidon arvioimiseksi, kun kyseessä on muu kuin työperäinen tilanne.

Etelä-Suomen Median pääluottamushenkilö **Petri Lyy** huomauttaa työehtosopimuksenkin mahdollistavan lyhyen palkallisen poissaolon esimerkiksi läheisen kuolinpäivänä.

Konsernin käytäntö ei kuitenkaan mahdollista sairauspoissaoloa esihenkilön luvalla, vaan surevan on hakeuduttava työterveyshuoltoon, Lyy sanoo.

”Jos sairauspoissaolo pitkittyy, konserni kannustaa esihenkilöitä pitämään säännöllisesti yhteyttä työntekijään ja pohtimaan ennakolta työhön palaamista”, Lyy sanoo.

”Työhön ja arjen rutiineihin paluuseen tarjotaan tukea. Konserni auttaa pohtimaan työn keventämistä.”

TYÖTERVEYSLAITOKSEN TYÖTERVEYSPSYKOLOGI Heli Hannosen mukaan on vaikea laatia työpaikoille kaikenkattavia ohjeita surun kohtaamiseen. Työkykyyn vaikuttavaan suruun reagoiminen kytkeytyy työpaikkojen varhaisen tuen ohjeisiin.

”Olisi hyvä, että esihenkilö koulutettaisiin niiden soveltamiseen eri tilanteissa, myös tällaisen surun kohdatessa”, Hannonen sanoo.

”Mutta on työpaikkoja, joissa näin ei ole.”

Olennaista Hannosen mukaan on kysyminen ja kuunteleminen. Esihenkilön rooliin istuu hyvin kysyä surun eri vaiheissa, millaista tukea ihminen tarvitsee, Hannonen sanoo.

”Monen selviytymiskeino on jatkaa töissä kuin mitään ei olisi tapahtunut, ettei tarvitse surra ympäri vuorokauden. Monelle taas on tärkeää, että työpaikka ottaa hänen surunsa huomioon ja antaa aikaa surra.”

Varhaisen tuen malli sopii hyvin myös surevan tukemiseen hänen palatessaan töihin. Silloinkin esihenkilön on tärkeää kysyä, mihin työtehtäviin ihminen kykenee ja olisiko työtä kenties syytä keventää.

Ohje kuunnella pätee myös muihin kollegoihin. Kaikki eivät halua jatkuvaa huomiota henkilökohtaiselle surulleen – mutta sekin selviää vain kysymällä, ei vaikenemalla.

”Aina voi kysyä, voinko auttaa jotenkin, ja haluatko kertoa, kuinka jaksat”, Hannonen sanoo.

Heli Hannosen mukaan on tyypillistä, että suru huomioidaan hyvin, kunnes hautajaiset ovat ohi.

”Sen jälkeen muiden arki palaa usein ennalleen”, Hannonen sanoo.

”Surevan arki taas ei palaa ennalleen. Esihenkilön olisi hyvä kysyä tässäkin vaiheessa, millaista apua sureva tarvitsisi.”

Toisen surusta puhuminen ja voinnin kysyminen voi olla vaikeaa, koska tunteet tarttuvat, Hannonen sanoo.

”Pintaan voi nousta omia ahdistuksia. Tai voi tuntea olonsa voimattomaksi. Se voi olla kuormittavaa”, hän sanoo.

”On ihan inhimillistä, että aina ei jaksaa ja kykene. Olisi kuitenkin tärkeä muistaa, että toisen auttamisessa ei ole kyse auttajan omista tunteista. Voi tuntua lattealtakin sanoa, että otan osaa. Mutta ei se ole ja se riittää kyllä!”

Marianne Riialin mukaan kuolemasta puhutaan liian vähän: "Minusta on aivan yhtä relevanttia esimerkiksi isänpäivänä haastatella lapsensa menettänyttä isää kuin kirjoittaa perinteinen isänpäiväjuttu."

Hannonen kehottaa työpaikkoja muistamaan myös surun kohdanneet freelancerit.

"Vaikkei se ehkä työnantajavelvollisuuksiin kuuluukaan, ajattelen, että hyvällä työpaikalla esihenkilö muistaa kysyä myös menetyksen kokeneelta freelancerilta, miten hän jaksaa."

SUREVAN KOHTAAMINEN ei vaadi suuria, Marianne Riiali sanoo.

"Olen pahoillani' on oikein hyvä lause. Se osoittaa, että toinen on huomioinut menetyksen ja voidaan keskittyä töihin."

Mitä sitten ei kannata sanoa?

Marianne Riialin mukaan on tärkeää olla tuomatta itseään ja omia surujaan esiin, kun on kyse toisen henkilön akuutista menetyksestä.

"Sureva ei halua kuulla, että sinultakin kuoli äiti, jos hän on itse menettänyt lapsen. Se on monella tapaa hyvin erilainen menetys, ei verrattavissa lapsen kuolemaan", Riiali sanoo.

"Älä myöskään sano, että tiedät, miltä surevasta tuntuu. Et voi tietää. Älä tee oletuksia surevan olostä tai siitä, kuinka kauan surua kestää."

Riiali kirjoitti kesäkuussa 2020 poikansa kuolemaan

liittyvistä tunnoista esseen *Helsingin Sanomiin*. Lapsen kuolema on valtava tabu, Riiali kirjoitti:

"Siitä ei puhuta, siitä ei haluta kuulla, sitä ei mielellään edes ajatella. Tästä seuraa se, että vanhemmat, jotka menettävät lapsensa, jäävät kestäättömän yksin."

Kirjoittamisella oli oma tärkeä osansa suruprosessissa, hän sanoo nyt.

"En toimittajana halua yleensä mitenkään tuoda itseäni esiin", hän sanoo.

"Koin kuitenkin aiheen niin tärkeäksi, että halusin lisätä ymmärrystä siitä, mitä suru lapsen menettämisestä on. Saan tästä tekstistä edelleen kiittävää palautetta."

Työhön palattuaan Riiali on käsitellyt kuolemaa jutuissaan aiempaa enemmän. Hänen mukaansa ajatuksena on, että suru ja kuolema ovat valtavan isoja aiheita, joista puhutaan edelleen liian vähän ja liian varovasti. Puhetta tarvitaan lisää.

Omaa kokemustaan pohtiessaan Riiali sanoo, että empaattinen sähköpostiviesti entiseltä esihenkilöltä olisi ollut edes jotakin.

"Mutta eniten olisin arvostanut, että hän olisi esittänyt osanoton ja kysynyt, voisiko hän jotenkin esihenkilönä tukea minua." ●

Presidenttiehdokkaat pitävät mediaa ammattimaisena ja moniäänisenä, mutta moittivat kohtuuttomasta yksilön riepottelusta ja mediakritiikin puutteesta

Maria Pettersson ja Manu Marttinen, teksti ● kuvat ehdokailta

Nämä kysymykset Journalisti esitti presidenttiehdokkaille

1. Mikä on näkemyksenne suomalaisesta mediasta?
2. Missä tilanteessa muistatte suomalaisen median toimineen erityisen hienosti ja ammattitaitoisesti ja miksi?
3. Missä tilanteessa suomalainen media ei mielestänne onnistunut ja miksi?
4. Mitkä ovat mielestänne presidentin oikeudet ja velvollisuudet mediaa kohtaan?
5. Mitä tiedotusvälineitä seuraatte aktiivisesti?

Näin kysely tehtiin

Journalisti lähetti marraskuussa sähköpostitse kysymykset yhdeksälle viralliselle presidenttiehdokkaalle. **Mika Aaltola** (valitsijayhdistys), **Pekka Haavisto** (valitsijayhdistys, vihr.) ja **Harry Harkimo** (liik.) eivät vastanneet kyselyyn.

KUVA: ANTTI YRJÖNEN

Li Andersson (vas.)

1. Meillä on laadukas ja moniääninen media-kenttä sekä ammattitaitoinen toimittajakunta. Yleisradiopalvelun lisäksi monipuolinen media on tärkeä valtakunnallisesti ja paikallisesti. Kuntalaisten tulee saada tietoa päätöksenteosta ja muista paikallisista aiheista. Kannatan demokratiaa edistävää media-tukea.

2. Toimin opetusministerinä koronakriisin aikana. Nopeasti muuttuneissa tilanteissa median, valtioneuvoston ja viranomaisten sujuva yhteistyö oli erittäin tärkeää kansalaisten ja koko yhteiskunnan toiminnan kanalta, erityisesti kriisin alkuvaiheissa.

3. Minusta uutisointi entisestä pääministeristä meni välillä täysin kohtuuttomiin ulottuvuuksiin.

4. Demokratiassa on myös presidentin velvollisuus olla avoimessa ja julkisessa vastuussa, ja ottaa tarvittaessa vastaan myös kritiikkiä. Vastaavasti presidentti on arvojohtajana merkittävä kansalaismielipiteeseen vaikuttaja, jonka on erityisen tärkeää ylläpitää hyviä mediasuhteita.

5. Seuraan tiiviisti valtakunnallisia medioita, kuten Yleä, *Helsingin Sanomia* ja *HBL*:ää sekä myös varsinaissuomalaisia *Turun Sanomia* ja *Åbo Underrättelseriä*. Myös suomalaiset vasemmistolehdet, *Kansan Uutiset* ja *Ny Tid* ovat erittäin laadukkaita. Ulkomaisista medioista mainitsisin BBC:n ja *The Guardianin*.

KUVA: SAKARI RÖYSKÖ

Sari Essayah (kd.)

1. Lähtökohtaisesti ammattitaitoinen.

2. Monessakin tilanteessa, esimerkiksi onnettomuuden uhrien omaisia suojataan, vaikka varmasti kuvamateriaalia ynnä muuta olisi käytössä. Samoin alaikäisiä lapsia pyritään suojelemaan.

3. Ajanjaksona tulee mieleen kollektiivinen ennakkosensuuri Neuvostoliitosta tai vaikeneminen vaikkapa presidentti **Urho Kekkosen** terveydentilasta lähes loppuun asti.

4. Avoimuus ja *Journalististen ohjeiden* noudattaminen antavat hyvät ohjenuorat toimivalle mediasuhteelle puolin ja toisin.

5. Luen päivittäin verkossa *Helsingin Sanomia*, *Maaseudun Tulevaisuutta*, *Talouselämää*, *Kauppalehteä* ja useita maakuntalehtiä ja iltapäivälehtiä sekä silloin tällöin *Hufvudstadsbladetia* ja *Financial Timesia*. Viikoittain seuraan paikallislehtiä *Mattia* ja *Liisaa* sekä *Kunnallislehteä*. Katson Ylen ja Maikkarin uutiset ja ajankohtaisohjelmat sekä usein illan päätteeksi *Oddasatin* eli saamenkieliset uutiset. Kotiin tulee paperilehtenä *Savon Sanomat*, *Helsingin Sanomat*, *KD-lehti*, *Liikunta & Tiede*, *Urheilulehti* ja *Kotivinkki*, lisäksi joi-takin hengellisiä lehtiä, kuten *Hyvä Sanoma*. Radiosta kuuntelen uutisia ja autoreissuilla Radio Dein ohjelmaa, urheilulähetyksiä tai musiikkia.

KUVA: HANS KOISTINEN

Jussi Halla-aho (ps.)

1. Suurin rakenteellinen ongelma lienee pieni kielialue ja keskeisten medioiden maantieteellinen keskittyneisyys. Tästä seuraa, että piirit ovat pienet ja sosiaalinen paine ohjaa toimittajia omaksuma samanlaisia ajattelutapoja. Toinen, globaalimpi ongelma on rajan hämärtäminen journalismin ja poliittisen aktivismin väliltä: Toimittajat ovat poliittisen debatin osapuoli, eivät sen tarkkailija, mutta pyrkivät silti pysyttelemään kritiikin yläpuolella vetoamalla asemaansa "neutraalina" tarkkailijana. Myös sellaiset perustaidot kuin kyky tuottaa moitteetonta suomen kieltä ovat yhä useammalta toimittajalta kateissa.

2. Silloin tällöin näkee ilahduttavaa tutkivaa journalismia. En halua yksilöidä mitään erityistä tapausta.

3. Jotta voidaan määritellä "onnistuminen", on ensin arvioitava, mihin on pyritty. Aktivistijournalismilla on epäilemättä ajoittain onnistuttu saavuttamaan toimittajan poliittisia päämääriä, mutta journalismin kannalta tällainen toiminta on luonnollisesti epäonnistuminen.

4. Presidentillä ei ole erityisiä oikeuksia tai velvollisuuksia mediaa kohtaan. Yleensä metsä vastaa niin kuin sinne huutaa. Ihannetapauksessa presidentin ja median suhde perustuu molemminpuoliseen luottamukseen ja kunnioitukseen.

5. Suomalaisista Yle, *Helsingin Sanomat*, *Iltalehti*, *Ilta-Sanomat* ja *Hufvudstadsbladet*, ulkomaisista BBC, *Expressen* ja *Financial Times*.

KUVA: ANTON SUCKSDORFF

Olli Rehn (valitsijayhdistys, kesk.)

1. Avoin yhteiskunta nojaa sananvapauteen ja asialliseen keskusteluun. Suomi tarvitsee monipuolisen mediakentän, jonka avulla kansa saa todenmukaista ja tasapuolista tietoa asiakyksymyksistä sekä vallankäyttäjistä. Arvostan sitä, että maamme media on noston rimansa korkealle *Journalististen ohjeiden* muodossa. Vaikka kaikki inhimillinen työ on puutteellista, onnistuu media pääosin tehtävässään.

2. Korona-aikana media teki vaikeassa tilan-

teessa vastuullista työtä. Median työ tutkitun tiedon jakamisessa, päättäjien toiminnan kriittisessä arvioinnissa ja suomalaisten terveydelle tärkeiden ohjeiden levittämisessä oli arvokasta etenkin valeuutisten ja somessa leviävien epämääräisten väitteiden aikana.

3. Ystäväni **Alpo Rusin** tapauksessa viattomaksi myöhemmin todettu mies perheineen joutui julkisen mylläkän uhriksi, kun rajut syytökset levisivät mediassa yksipuolisella tavalla. Syyttömyysolettama ei saanut suurta painoarvoa mediassa. Tuloksena oli viattomien suuri inhimillinen kärsimys.

4. Presidentin on kunnioitettava mediaa osana kansanvaltaa, eikä presidentti voi olla kriittisen tarkastelun yläpuolella. Presidentin on oltava median käytettävissä. Valeuutisten, sosiaalisen median ja hybridioperaatioiden aikakaudella median tavoite oikean tiedon levittämisestä korostuu, ja presidentti voikin nähdä median kumppanina turvallisuuden ja vakauden rakentamisessa.

5. Useita suomalaisia ja kansainvälisiä tiedotusvälineitä. Olen tilannut *Financial Timesia* vuodesta 1991, siitä on ollut paljon iloa ja hyötyä.

KUVA: JUSSI RATILAINEN

Alexander Stubb (kok.)

1. Suomalainen media on laadukasta. Uskotavalle journalismille on tilausta valeuutisten maailmassa. Suomalainen media on tarkka disinformaation suhteen ja pitää kiitettävästi asiaa esillä. Tässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa se on erityisen tärkeää. Olen aina puolustanut sananvapautta ja tulen aina puolustamaan. Valtaa pitää haastaa, vahtia ja kyseenalaistaa.

2. Kun jätin päivän politiikan vuonna 2017, tein päätöksen olla osallistumatta julkiseen keskusteluun Suomessa. Siihen oli kaksi syytä. En pitänyt sopivana, että entinen ministeri kertoo seuraajilleen, miten asiat pitäisi tehdä.

Toinen syy oli, että halusin suojella itseäni ja perhettäni kovien poliittisten vuosien jälkeen. Olen kiitollinen siitä, että Suomen media kunnioitti päätöstäni.

3. En osaa nimetä yksittäistä asiaa. Yleisellä tasolla muistuttaisin sananvapauden tuomasta vastuusta. Erityisesti silloin, kun journalismilla on vaikutusta sen kohteena olevien yksityiselämään. Mediakritiikkiä voisi mielestäni myös media harrastaa enemmän. Ulkopuolista kritiikkiä media sietää joskus huonosti, tosin paremmin sitäkin kuin herkkähiipäinen poliitikko.

4. Presidentin velvollisuus on työskennellä avoimesti ja olla median tavoitettavissa säännöllisesti. Toki tasavallan presidentin asema on siinä mielessä erilainen kuin pääministerillä, että hän ei ole vastuussa päivittäisestä politiikasta vaan keskittyy enemmän ulkopoliittikkaan.

5. Seuraan päivittäin *Helsingin Sanomia*, *Ilta-Sanomia*, *Iltaalehteä*, *Hufvudstadsbladetia*, *Maikkaria* ja *Yleä*. Kansainvälisestä mediasta luen päivittäin *Financial Timesia*, *The New York Timesia* ja *Politicoa*. Seuraan aktiivisesti myös kansainvälisiä podcasteja, kuten esimerkiksi BBC:n ja *The Economistin* podcasteja, **Fareed Zakaria** ja **Gideon Rachmania**. X heittää minut satunnaisten medialähteiden ääreen päivittäin.

Jutta Urpilainen (sd.)

1. Vapaa ja valpas media on neljäs valtiomahti, elintärkeä osa demokratiaa. Suomalaiseen mediaan voi pääsääntöisesti luottaa. Mediakentällä on toimiva eettinen itsesääntely. Toimittajat ovat ammattitaitoisia ja tiukkoja mutta reiluja. Valitettavasti kansainväliset ilmiöt kuten disinformaatio, jolla pyritään nakertamaan luottamusta riippumatomaan mediaan, ovat läsnä Suomessakin.

2. Kansallisten tragedioiden, kuten koulusurmien ja suuronnettomuuksien, hetkellä suomalainen mediakenttä on tavannut pidättäytyä faktuaalisessa uutisoinnissa, antanut viranomaisille työrauhan ja ennen kaikkea kunnioittanut uhreja ja muita ihmisiä, joita tragediat suoraan koskettavat. Medialla on tällaisina hetkiä kyky yhdistää kansakuntaa.

3. Tiedonvälityksen nopeatahtisuus ja mediakentän kilpailu- ja ansaintalogiikka pakottavat median toisinaan uutisoimaan puutteellisin ensitiedoin. Yksi kansainvälinen esimerkki on Puolan marraskuun 2022 ohjusturma, josta levisi Suomeenkin harhaanjohtava ensitieto, että kyseessä olisi ollut Venäjän tekemä isku.

4. Tasavallan presidentin, kuten kaikkien päätöksentekijöiden, velvollisuus on olla median käytettävissä, viestiä median kautta suomalaisille ja tarpeen tullen perustella omaa toimintaansa. Presidentti on julkinen virka ja kansalaisilla on oikeus tietää myös esimerkiksi presidentin terveydentilasta. Katson kuitenkin, että jotkin asiat, kuten perhe-elämä, ovat yksityisiä.

5. Seuraan aktiivisesti erilaisia uutiskoosteita Suomesta, Brysselistä ja maailmalta, joita minulla on komissaarina mahdollisuus vastaanottaa. Kotimaan ajankohtaiset uutiset luen usein Ylen verkosta ja *Helsingin Sanomista*, ja kotimaakunnan asiat *Keskipohjanmaasta*. Brysseliin tilaan printtinä *Suomen Kuvalehteä*. ●

Kesätoimittajaksi Kirkko ja kaupunkiin

Kirkko ja kaupunki -media etsii kesätoimittajaa. Meillä pääset tekemään monipuolista ja monikanavaista työtä. Toivomme sinulta innokasta työtettä, kykyä ideoida kiinnostavia sisältöjä ja halua oppia uutta. Kerro meille alaan liittyvästä koulutuksestasi ja kokemuksestasi.

Pääkaupunkiseudun seurakuntien julkaisema Kirkko ja kaupunki on ajankohtainen ja luettu. Printtilehden levikki on 330 000 kappaletta, verkossa meitä seurataan ympäri maata. Toimituksemme sijaitsee Helsingin Kalliossa.

Hakemukset juttunäytteineen 2.2.2024 mennessä päätoimittajalle:
pauli.juusela@kirkkojakaupunki.fi.

Miltä kuulostaisi kesä Joensuussa?

Haemme Karjalaiseen journalisteja, joilla on ideoita laadukkaasti ja kekseliäästi toteutettuun sisältöön.

Karjalaisessa pääset kirjoittamisen lisäksi kokeilemaan halutessasi myös esimerkiksi livehetysten juontamista ja radiohaastatteluiden tekoa.

Jos tämä ja kesä Joensuussa kuulostaa hyvältä, hae meille! Ajokortti on työssä välttämätön.

Lisätietoja antavat

Jyrki Utriainen 010 230 8106

Anni Rodriguez 010 230 8078

Hae 8.-17.1. osoitteessa karjalainen.fi/kesarekry

OLISITKO SINÄ UUSI KESÄTOIMITTAMME?

Etsimme toimittajia useille paikkakunnille Lappiin, Kainuuseen sekä Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan alueille.

Tsekkaa paikkakunnat ja jätä hakemuksesi QR-koodin linkistä tai verkkosivuiltamme. Haku aukeaa 8.1.

hillagroup.fi/tyopaikat

hilla
group

Koe
ikimu **IS** toinen
kesä!

**Tule mukaan tekemään
vaikuttavaa journalismia.
Etsimme kesätyöntekijöitä
kesäksi 2024 – haku alkaa 8.1.**

KOE VALTAKUNNALLINEN UUTISKESÄ!

Suhtaudutko intohimoisesti uutiseen ja tinkimättömästi luotettavuuteen ja nopeuteen? Osaatko kertoa merkittävästä kiinnostavasti?

Jos vastauksesi on kyllä, uutistoimisto STT sopii Sinulle.

Etsimme sijaisia STT:n uutistoimitukseen ja Lehtikuvaan kevääksi 2024 ja kesäksi 2024.

Lue lisää ja hae 8.1.2024-28.1.2024 osoitteessa: <https://stt.fi/kesa2024>

Haetko kesätoimittajaksi? Näin hakemustasi arvioidaan.

Toimitusten valtakunnallinen kesätoimittajahaku alkaa 8. tammikuuta. Kysymme viideltä toimitukselta mitä tapahtuu, kun hakemus saapuu toimitukseen.

Emma Kilpinen, teksti • Jussi Jääskeläinen, kuvitus

Kuka lukee ja arvioi hakemusta? Kuinka moni näkee hakemuksen?

Kaj Backman, Uutis- ja ajankohtaistoiminta ja **Suvi Kuusisto**, HR, Yle

Emme tee päätöksiä yksin, vaan keskustelemme hakemuksista. Jokaista hakijaa arvioi useampi henkilö eri näkökulmista, eri toimituksista ja eri toiminnoista. Vinkkaamme hakijoista toisillemme, jos huomaamme, että henkilö sopiikin työtehtävään, johon hän ei ole edes hakenut.

Tiia-Maria Taponen, julkaisupäällikkö, *Iltaalehti*
Pisteytämme hakemuksen osaston esihenkilöiden kanssa. Hakemuksen näkee noin 12 ihmistä. Hakemusta pystyvät tarkastelemaan kaikkien osastojen esihenkilöt sekä julkaisupäälliköt. Hakemuksia tulee satoja. Sen vuoksi katson hakemukset, jotka on kohdennettu uutisille. Minä ja uutisten esihenkilö teemme päätökset siitä, kenet kutsutaan kotimaan, politiikan ja ulkomaisten haastatteluun. Vinkkaamme toisille osastoille, jos hakija sopisi niihin paremmin.

Mona Haapsaari, toimituspäällikkö, MTV Uutiset
Meillä on rekrytoinnissa moniammatillinen tiimi, jossa on mukana television edustaja, digin edustaja ja uutispäällikkö. Kirjoittelemme pieniä muistilappuja asioista, joita hakijasta pitäisi muistaa. Ensimmäisessä karsinnassa on satoja hakemuksia. Käymme läpi henkilön henkilöltä, millaisia osaajia on tarjolla. Haastattelut ovat raskas urakka. Kaikki haastatteluun pyydetty ovat potentiaalisia kesätoimittajia.

Heikki Toivanen, toimituspäällikkö, *Savon Sanomat*
Hakemuksia lukevat toimituspäällikkötasolla minä ja digipäällikkö **Jussi Murtasaari**. Keskustelemme samalla, kun luemme hakemuksia, ja teemme päätöksen, pääseekö hakija jatkokoon. Tarpeen mukaan kuulemme talon muita esihenkilöitä.

Pekka Vuollo, toimituspäällikkö, *Kaleva*
Olen *Kalevan* toimituksessa ensimmäinen, joka katsoo hakemusta. Poimin sieltä haastatte-

luun tulevia ehdokkaita. Saatan tässä vaiheessa jo kilauttaa mahdolliselle suositteijalle. Viimeistään haastatteluvaiheessa joku tuottajista on kaverina. Meillä haetaan työntekijöitä samalla kaikkiin konserniin lehtiin, ja hakemuksia tutkitaan tarkasti myös muissa toimituksissa.

Mitkä asiat hakemuksessa varmistavat, että pääsee jatkokoon? Miten teidät saa hurmattua?

Kaj Backman ja **Suvi Kuusisto**, Yle

Edellytämme kokemusta uutisjournalismista. On tärkeää tuoda esille näytöt uutistyössä. Hakijan uutisajattelu kiinnostaa meitä kovasti – henkilön kyky nähdä uutinen aiheesta kuin aiheesta ja löytää asiasta kärki. Tärkeää on myös noudattaa rekryprosessia. Tällöin pystymme arvioimaan hakijoita tasapuolisesti. Osoita, että haluat tehdä juuri uutisia. Osoita, että sinulla on kyky ymmärtää ja tehdä uutisjournalismia tämän päivän keinoin. Kerro, miten teet kiinnostavasta merkityksellistä ja merkityksellistä kiinnostavaa. Tuo paloa esiin.

Tiia-Maria Taponen, *Iltaalehti*

Hakemuksessa on tärkeää kiinnittää huomiota alkuun. Jos ei osaa kirjoittaa omaan hakemuksensa kiinnostavaa kärkeä, herää epäily, miten uutisen rakentaminen onnistuu. Kiinnostuksen herättää erityisesti se, että hakija on tutustunut *Iltalehteen* työnantajana ja uutismedianana. On hyvä, jos hakija antaa omassa hakemuksessaan käytännön esimerkkejä siitä, miksi hän sopisi *Iltalehteen* töihin. Siitä jää hyvä fiilis, kun ihminen ymmärtää, minkälaista työtä meillä tehdään.

Loistava juttuidea hakemuksessa saattaa siivittää hakemusta paremmille pisteille. Yksi sivu on hyvä mitta hakemukselle. Se on merkki siitä, että hakija tunnistaa vahvuutensa ja osaa tiivistää tekstejä.

Mona Haapsaari, MTV Uutiset

Napakkuus on avainsana. Vaikka luemme hakemukset aina loppuun asti, on huomattavasti helpompi kiinnittää katse hakemukseen, jossa kerrotaan, kuka hakija on, mitä hän on tehnyt ja mitä

haluaa tulla tekemään. Persoonallisuus on kiva asia, mutta ensimmäisessä hakemuksessa ei kannata kauheasti kikkailla.

Etsimme moniosajaan sijaan henkilöä, joka taitaa jonkin osa-alueen todella hyvin. Tuo erityis-taitosi selkeästi esille. Jos on jo kokemusta alalta, kannattaa kertoa mieleenpainuva uutinen, jota on ollut tekemässä. Voi myös kertoa, miksi MTV kiinnostaa. Paras tekijä ei välttämättä aina ole se, jolla on eniten kokemusta. Jos kokemusta ei ole, kannattaa kertoa, miksi juuri minut kannattaa silti palkata.

Heikki Toivanen, *Savon Sanomat*

Kerro omat perustietosi ja taustasi, eli mikä on koulutuksesi ja onko sinulla työkokemusta. Kerro, miksi haluat Kuopioon ja *Savon Sanomille*, ja mitä olisit valmis tuomaan työyhteisöön ja työnantajalle. Kerro kiinnostuksen kohteesi. Asenne ja kiinnostus hakemaansa työhön kantavat.

Pekka Vuollo, *Kaleva*

Painotamme alan koulutusta ja kokemusta. Muissa lehdistä töitä tehneet nousevat esille. Olemme huomanneet, että paikallislehtikokemus on todella arvokas ja hyödyllinen asia myös isommissa taloissa. Meillä on viime vuosina ollut perusjoukko kesätoimittajia, jotka ovat olleet töissä jopa useampanakin kesänä. Sen vuoksi uusien rekrytointien määrä ei välttämättä ole niin suuri.

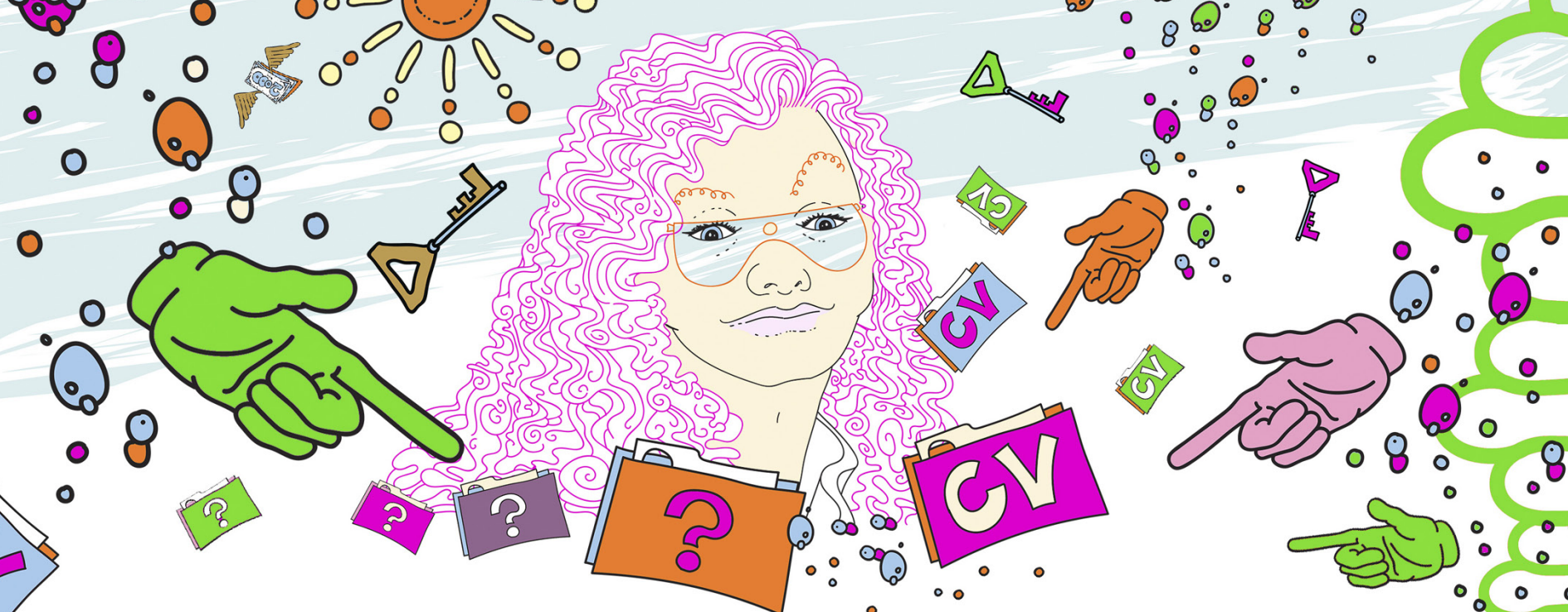
Mikä saa hylkäämään hakemuksen heti?

Kaj Backman ja **Suvi Kuusisto**, Yle

Kokemuksen puute. Jos ei ole lainkaan kokemusta työskentelystä uutisjournalismin parissa, emme voi ottaa toimittajaa kesätöihin Yle Uutisiin.

Tiia-Maria Taponen, *Iltaalehti*

Jos huomaa hakemusta lukiessani, ettei hakijalle oikeasti ole väliä, mihin kesätyöpaikkaan hän hakee, se laskee kiinnostusta. Yksi vakavampia virheitä on, että hakemuksessa tervehditään väärää toimitusta. Samoin pisteitä laskevat huolimattomuus-, kirjoitus- ja ajatusvirheet.

Mona Haapsaari, MTV Uutiset

Jos ei ole realistista käsitystä uutistyöstä tai siitä mitä, mitä me voimme tarjota. Samoin, jos hakemus on tehty huolimattomasti, se sisältää paljon kirjoitusvirheitä tai siitä puuttuvat liitteet. Välillä tulee hakemuksia, jotka on osoitettu toiselle mediatialolle.

Heikki Toivanen, Savon Sanomat

Jos ei ole alalle suuntautumista tai kokemusta eikä hakemuksesta ilmene, miksi hakija on nyt hakeutumassa nimenomaan journalistiksi.

Pekka Vuollo, Kaleva

Hakijoiden joukossa on aina esimerkiksi lukiolaisia tai jopa vielä nuorempia hakijoita, jotka kertovat haaveilevansa toimittajan työstä. Heillä ei kuitenkaan ole mitään muuta kosketusta alaan tai realistista käsitystä, mitä työ mediatialossa on. Heidät käytännössä jätetään pois haastatteluvaiheesta. Tosissaan töitä hakevan kannattaa myös karsia kirjoitusvirheet pois hakemuksesta.

Pystyttkö lukemaan jokaisen hakemuksen kunnolla?

Kaj Backman ja Suvi Kuusisto, Yle

Hakemusta lukee useampi henkilö. Se takaa jokaiselle hakemukselle tasa-arvoisen ja oikeusturvan näkökulmasta hyvän kohtelun. Rekrytoinnissa priorisoimme aikaa. Koska tarkastelemme jokaista hakemusta kunnolla ajan kanssa, pystymme perustelemaan jokaiselle hakijalle, miksi joku meni jatkoon ja toinen ei. Meiltä saa myös tulla kysymään, miksi hakija ei päässyt jatkoon ja miten hän voi kehittää itseään seuraavaa hakua ajatellen.

Tiia-Maria Taponen, Iltalehti

Pystymme ja haluamme lukea kaikki hakemukset. Teemme pitkää päivää, että se onnistuu. Luen useita kertoja uutisiin tulleet hakemukset ja pyrin tutustumaan hakijaan kunnolla jo ennen haastattelua.

Mona Haapsaari, MTV Uutiset

Uskallan sanoa, että pystymme. Se on kova työ, mutta on kunnia-asia, että kaikki tulee luetuksi tarkasti. Jos joku potentiaalinen meneekin sivu suun, niin se ei johdu siitä, että prosessi ei toimisi tai ei olisi tullut huomatuksi.

Heikki Toivanen, Savon Sanomat

Käytämme tosi paljon aikaa hakemusten lukemiseen ja katsomme hakemukset kunnolla.

Pekka Vuollo, Kaleva

Kaikki hakemukset katsotaan läpi kunnolla. Näen, että hakuprosessi on tasa-arvoinen. ●

Näin monta kesäjournalistia toimitukset palkkaavat

- Ylen uutistoimitus: 42, joista puolet on uusia.
- Iltalehti: noin 40.
- MTV Uutiset: noin 10.
- Savon Sanomat: 5–10.
- Kaleva: noin 20.

10 VINKKIÄ KESÄTOIMITTAJAHAKUUN

1. Tee jokaiselle toimitukselle personoitu hakemus valmiiksi ennen hakuajan alkamista. Tällöin hakemusten tekemisen ja lähettämisen kanssa ei tule kiire.
2. Älä kopioi samaa hakemuspohjaa moneen toimitukseen. Pidä huoli, että hakemus on kohdennettu oikein ja tarkasti.
3. Hae heti. Älä epäröi lähettää hakemustasi toimitukseen ensimmäisenä hakupäivänä.
4. Tuo esille intohimoasi ja tietotaitoasi. Näytä, mistä tiedät paljon ja missä olet hyvä.
5. Tee hakemuksesta tiivis. Liian pitkä hakemus tuo vaikutelman siitä, ettet työssä välttämättä osaa tiivistää asiaa oleelliseen muotoon. Hakemus näyttää journalistista taitoasi työnantajille.
6. Tee hakemuksesta näköisesi. Älä yritä muuttaa itseäsi hakemuksessa sellaiseksi, joka sinun pitäisi olla.
7. Ota rohkeasti yhteyttä. Kysy palautetta hakemuksestasi rekrytoinnin jälkeen.
8. Tiedä mitä haluat. Laita selkeästi hakemukseen tieto siitä, mistä työnkuvasta olet kiinnostunut ja miksi.
9. Kerro rekrytoijille, miksi juuri sinä olisit hyvä valinta kesätoimittajaksi. Kerro, mitä hyötyä sinusta on toimitukselle.
10. Pidä huoli siitä, että hakemuksessa näkyy selkeästi se, minkä takia juuri kyseinen toimitus kiinnostaa sinua.

Karjalaisen suvussa on journalisteja kolmessa sukupolvessa. Kaikki opiskelivat muita aloja, mutta päätyivät lopulta toimittajiksi.

Eva Kottonen, teksti • Johanna Erjonsalo ja Matias Honkamaa, kuvat

Mirja Karjalainen (o.s. Kosonen), 87, Kuopio

Äidinkielen opettajani Savonlinnan tyttölyseossa sanoi, että sinusta taitaa tulla toimittaja. En edes tiennyt, mitä sellainen sana tarkoittaa, ja lähdin opiskelemaan valtiotieteitä Helsinkiin.

Tätini sukulaiset omistivat sanomalehti *Itä-Savon* osakkeita ja suosittelivat laudatureja kirjoittanutta sukulaistyttöään kesätoimittajaksi. Astuessani toimituksen ovesta tuntui kuin olisin kotiin tullut. Pääkaupunkiseutua en silti ollut vielä valmis jättämään. Opintojen ohessa työskentelin Yhtyneiden Kuvalehtien mainososastolla, jossa opin ison median rakenteet ja valtapelin.

Kuopioon muutin graduvaiheessa, kun kesätöissä tapaamani mukava urheilutoimittaja **Jarmo Karjalainen** kertoi saaneensa paikan *Savon Sanomista*. Hän sittemmin sattui kuulemaan, että *Helsingin Sanomat* etsi osaavaa aluetoimittajaa.

'Minulla on sellainen eukko, sen sinä otat', Jakke sanoi *HS:n* toimitussihteerille **Pekka Hiekkalalle**.

Kuopion aluetoimitus sijaitsi aluksi keittiömme nurkassa. Kahdeksan vuoden aikana pääsin kirjoittamaan suuristakin yhteiskunnan ja talouselämän hankkeista, joita ei tavallisesti uskottu naistoimittajien haltuun.

Samalla perhe kasvoi kahdella lapsella, **Markuksella** ja **Anterolla**. Äitiysloma oli lyhyt,

joten ilmoitimme lehdessä: *Hyvän äidin kiltti tyttö saa paikan kotiapulaisena.*

Aluetoimitukset kehittyivät nopeasti ja ne siirrettiin tiloihin, joissa oli kunnon välineet ja työvuorot. Ihailin nimekkäitä toimittajanaisia, kuten Turun **Eira Nurmista** ja Jyväskylän **Maire Vaajakalliota**. Esimieheksi kokeneillekin uranaisille ilmaantui aina jostain nuori mies.

Huomasin ilmoituksen, jossa Yle haki toimittajia Kuopioon perustettavaan aluetoimitukseen. Pohdin, josko siellä olisi naisen parempi edetä. Toimenkuvakseni tuli erikoistoimittaja, ja pääsin tekemään reportaaseja ja dokumentteja sekä radioon että televisioon.

'Ei tullut mieleenkään, että voisin nimittää aluetoimituksen johtoon naisen', hämmästynyt ohjelmapäällikkö **Pekka Silvola** sanoi vuosia myöhemmin, kun asia Kuopiossa tuli puheeksi.

Kuvan käyttäminen kerrontaan oli uutta ja kiehtovaa minun sukupolveni kirjoittamalla ilmaisemaan oppineille toimittajille. Jälki suorastaan hävettää, mutta onneksi talossa oli osavaa tekniikan henkilökuntaa, jota kiitän kärsivällisyydestä.

Tein 15 vuoden ajan muun muassa toimittaja-ohjaajana erilaisia **Pekka Puskan** Pohjois-Karjala-projektiin liittyviä elämäntapaohjelmia. Kömpelöitä nekin olivat ilmaisultaan, mutta ehkä niillä oli lopulta eniten yhteiskunnallista merkitystä. Vaikutus näkyi jopa kuolintilastoissa, kun ihmiset joukolla paransivat elintapojaan."

KUVAT: MATIAS HONKAMAA

"Eläkkeelle jäätyäni olen keskittynyt sukukirjojen tekoon. Markukselta kyselen, miten kuopiolaisella urheilulla kulkee, ja ihailen, miten sujuvasti ja monella kielellä Katariina tekee työtään", Mirja Karjalainen sanoo.

"Paljon jäi hyviä muistoja uraltani. Nykytoimittajan digitalisoitunutta työtä en kyllä pystyisi tekemään", Mirja Karjalainen sanoo. Valokuvassa konkaritoimittaja viimeisenä työpäivänään 29.9.1996.

"Ei Markuksen kanssa pääse kävelemään Kuopion torin läpi. Hän on samanlainen kuin isänsä oli, kaikki tykkäävät", Mirja Karjalainen sanoo. Albumin kuvassa oikealta Mirja, Markus ja Antero Karjalainen.

Markus Karjalainen, 64, Kuopio

"Päädyin lehtialalle vanhempieni esimerkistä. Lapsena olin isäni mukana usein juttukeikoilla ja joskus vastasin puhelimeen, kun *Helsingin Sanomista* soitettiin äidilleni.

Aloitin urheilutoimituksen avustajana *Savon Sanomissa* teini-iässä ja opiskeluaikaan olin töissä iltaisin ja viikonloppuisin. Ensimmäisen pidemmän työsopimukseni lehteen solmin syksyllä 1979. Pääluottamushenkilö sanoi, että liittoon kannattaa liittyä, 'kun kaikki muutkin ovat'. Nyt tulee 44 vuotta täyteen Journalistiliiton jäsenenä.

Olin mukana lehdistön viimeisimmässä lakossa vuonna 1980. Se kesti kolme viikkoa ja oli erikoinen kokemus. Kun lakko alkoi, meitä marssi kolme miestä saman tien Työväen Säästöpankkiin. Takasimme ristiin toistemme lakkolainat, nostim-

me kukin enimmäismäärän ja pidimme kunnon, pitkän lakkolounaan.

Olihan minulla kaikenlaisia tulevaisuuden suunnitelmia ympäristötieteiden maisteriksi valmistuttuani, mutta *Savon Sanomien* päätoimittaja tarjosi vakituista pestiä. Huomasin kyllä, että toimittaja ei kauhean hyvälle palkoille pääse verrattuna muihin koulutustani vastaaviin, siisteihin sisätoihin. Joku kummallinen tekijä on silti meidät kaikki kolme sukupolvea saanut kiinnostumaan mediasta, vaikka koulutuksemme on muualta.

Nuorelle toimittajalle koko lehden teon prosessi oli äärettömän mielenkiintoinen. Ei pelkästään kirjoittaminen ja haastattelut, vaan myös lehden teon tekninen puoli. Latomon hektinen ilmapiiri, keskinäinen suunsoitto, ja työskenteleminen yhdessä, jotta lehti valmistuu ajoissa. Kaikki se, mitä toimittajan työ toi mukanaan, vei lopulta amma-

tinvalinnassa voiton.

Merkittävä muutos urani aikana on työtehtävien ja kiireen lisääntyminen. Minulle siirtyi ajana mitta kahdeksan eri päätoimisen ammattilaisen työt.

Alkuaikoina kirjoitin ensin jutun kirjoituskohteella. Sitten se saneltiin tai faksattiin kirjoitettavaksi, jonka jälkeen käsittelijä laitoi latomerkinnät. Neljäntenä lenkinä oli latoja ja viidentenä oikolukija. Heiltä juttu tulostettiin asemoitavaksi ja se siirtyi latomoon. Kahdeksantena siihen tarttui sivutaittaja, yhdeksäntenä reprokuvaaja ja painopellin valmistaja, ja viimeisenä joku vielä kuljetti painopellin autolla painotaloon.

Nyt urheilusivujen taitto on siirtynyt keskuspöydän tehtäväksi. Kun uutta tulee, olemassa olevista tehtävistä harvemmin käsketään luopumaan. Aikaa ei tosin tule lisää."

Markus Karjalaisen ja Katariina Uusimaan sydän sykkii urheilulle. Heidän välissään Uusimaan Joel-poika.

Katariina Uusimaa (o.s. Karjalainen), 34, Helsinki

"Urheilutoimittajan työ vaikutti jo lapsena kiinnostavalta. Olin usein isän mukana juttukeikoilla ja monesti läksyt tuli tehtyä lentopallopelien lomassa.

Kuopiolaisena fanitin tietysti Puijon Hiihtoseuran mäkihyppääjiä. Kun Hiihtoliitto etsi henkilöä kirjoittamaan tiedotteita verkkosivuilleen, isä sanoi tietävänsä sopivan tekijän. Niinpä lukioajan koetin viikonloppuisin keksiä eri tapoja ilmaista 'Janne Ahonen voitti mäkihypyn maailmancupin osakilpailun'.

Ylioppilaaksi päästyäni isä vihjasi, että olisi hyvä, jos olisi joku toinen ammatti, sillä toimittajan työ ei ole kuin **Liza Marklundin** dekkareissa.

Pyrin opiskelemaan journalistiikkaa, mutten päässyt. Varasuunnitelmaa pohtiessani isoäiti vinkkasi yhteiskuntatieteistä.

Luin valtio-oppia kandidaatiksi asti, maisterin tutkinnon tein journalistiikasta.

Muutin Kuopiosta ja *Savon Sanomista* Helsinkiin ja *Ilta-Sanomiin*. Välissä työskentelin myös MTV:llä. Parhaillaan olen hoitovapaalla digin julkaisuvaataavan työstäni.

Digitaalisuuden myötä työni on erilaista kuin aiempien sukupolvien, sillä en ole lainkaan tekemisissä printtilehden kanssa. Arvostan, että isä ja isoäiti kiersivät maakuntaa ja muistuttivat ihmisiä, että Savossa on muutakin kuin Kuopio ja Suomessa muutakin kuin Helsinki.

Minua kiinnostaa monimediallinen tekeminen, mutta se voi tarkoittaa, että täytyy olla yhtä aikaa toimittaja, valo- ja videokuvaaja sekä somesisällöntuottaja. Silloin hirvittää välillä, saako kokonaisuuden hoidettua kaikin puolin riittävän hyvin.

Digitaalisuuden myötä media ei koskaan nuku ja työtahti on kova. Mietin jo, mikä kaikki on ehtinyt muuttua, kun keväällä palaan töihin.

Parempaa ammattia en kaikesta huolimatta ole keksinyt. Nautin, miten deskissä ollaan asioiden ytimessä, ja saan olla mukana, kun uutiskone lähtee kunnolla käyntiin." ●

Muita journalisteja kolmessa sukupolvesta

- **Leena Larjanko**, *Ilta-Sanomat* – **Saska Snellman**, *Ylioppilaslehti*, *Ydin*, *Suomen Kuvalehti*, *Helsingin Sanomat* – **Alma Snellman**, työskennellyt freelancerina Alma Medialle ja A-lehdille.
- **Matti Korjula**, *Tekniikan Maailman* perustaja ja päätoimittaja, *Purje* ja *Moottori*, *Ilta-Sanomat* – **Esa Korjula**, *Moottori-lehden* päätoimittaja, *Viini*, *Tuulilasi* – **Aapo Korjula**, työskennellyt freelancerina *Tekniikan Maailmalle*.
- **Allan Asplund**, *Nya Folkbladet*, *Ny tid* – **Stig Asplund**, *Ny tid*, Ylen ruotsinkieliset uutiset TV-Nytt – **Bubi Asplund**, *Svenska Yle Västnyland*.

Hei journalisti,
tule ja elä pohjoisen
kesä kanssamme.

Tarjoamme välineet,
kanavat ja yöttömän yön.

KALEVAMEDIA

Haku alkaa 8.1.2024:

[REKRY.KALEVAMEDIA.FI](https://rekry.kalevamedia.fi)

KALEVA Lapin Kanssa Raahen Seutu IIJOKI & SEUTU RADIO
KOILLISSANOMAT RANTALAKEUS Pyhäjokiseutu SIKAJOKILAAKSO KALEVA

VIESTIMEDIA

Etsimme toimittajia ja media-assistenttia kesäksi

TULE TÖIHIN MAASEUDUN TULEVAISUUTEEN

Hei sinä, journalisti! Onko sinulla juuret maaseudulla ja olet innostunut maaseudun ilmiöistä ja uutisista? Seuraatko aktiivisesti valtakunnan politiikkaa, oletko kiinnostunut energia-asioista, haluatko raportoida metsästä tai tunnetko paloa maatalojen arjen uutisointiin? Myös huippuluokan henkilöjuttujen ja syventävien yhteiskunnallisten juttujen tekijälle on paikka. Toimituksessamme pääsee tekemään vaikuttavaa journalismia kaiken tämän äärellä – ja paljon muitakin.

Toimittajien tehtäviin kuuluu maaseudun elämään ja yrittämiseen sekä päivän politiikkaan ja talouteen liittyvien ihmisten ja ilmiöiden uutisointi. Arvostamme valinnoissa hyvää suomenkielen taitoa ja sujuvaa kirjoittamista, hyvää työkalu- ja maaseudun ja sen elinkeinojen tunte- musta. Eduksi on, että innostut uutisten tekemi- sestä, tunnet jo verkkouutisten maailmaa ja luovit sujuvasti nykyajan somekanavissa. Tarjoamme kesätyöntekijöillemme joustavan etätyön mahdol- lisuudet ja kokemusrikkaan kesän valtakunnalli- sessa mediatilassa.

Etsimme kesätoimittajia uutistiimiin, maataloustii- miin, metsätiimiin sekä lukemistoon. Yhdelle kesä- toimittajalle avautuu mahdollisuus päästä mukaan ruokautisoinnin pariin. Tarjoamme kesätyön tänä vuonna myös yhdelle media-assistentille.

Maaseudun Tulevaisuus (MT) on maaseudun elinkeinoihin, kulttuuriin ja harrastuksiin sekä metsään keskittyvä erikoissanomalehti. Printtilehden ja MT.fi -verkkopalvelun kokonais- tavoittavuus on 544 000 lukijaa (KMT 2022). Maaseudun Tulevaisuutta julkaisee Viestimedia Oy.

Lisätietoja antaa: toimituspäällikkö
Stina Haaso 040 823 3937,
stina.haaso@mt.fi.

Hae paikkaa täyttämällä hakemuslomake
CV:n ja palkkatoiveen kera [viestimedia.fi/](https://viestimedia.fi/tyopaikat)
tyopaikat. Muista tehdä myös esittelyvideo!

Haku aukeaa 8.1. ja päättyy **30.1.2024**.
Käymme hakemuksia läpi jo heti hakuajan
alusta lähtien.

MAASEUDUN TULEVAISUUS

"Man måste våga vara lokal. Våra medarbetare finns här i regionen och folk kan bara rycka oss i ärmén och tipsa oss. Man får inte tappa närheten till läsarna", säger Carita Liljendahl, här på torget i Lovisa.

Inget är för litet eller för löjligt för Carita Liljendahl och Nya Östis

Hanna Nordenswan, text • Linda Varoma, foton

Carita Liljendahl är så lokal en journalist kan bli. Hon är född och uppvuxen i Lovisa, där hon jobbat på lokaltidningen *Östra Nyland*, tills den uppslukades av KSF Media och sammanslogs med *Borgåbladet* för att bilda tidningen *Östnyland*. Därefter på den ännu mer lokala och av talkokrafter grundade *Nya Östis*, som bevakar Lovisanejden

på gräsrotsnivå. I dag är hon chefredaktör på *Nya Östis*.

"Får jag ta en bild på er också?"

Liljendahl har precis blivit fotograferad för den här artikeln på Lovisa torg. Hennes svarta kappa och stövlar står i kontrast mot den nyfallna snön och pastellfärgerna på byggnaderna kring torget. Liljendahl fiskar fram sin egna kamera för att föreviga situationen till sin blogg, där hon skriver om

det lokalaste av allt: sitt eget liv.

När alla tagit sina bilder sätter vi oss på ett varmt café i centrala Lovisa. Ett stenkast därifrån står fortfarande servicestationen Shell, där Liljendahl jobbade 1987. Hon gillade att skriva och hörde av sig till *Östra Nyland*, där hon började frilansa. Strax var hon fast anställd och en lång karriär inom lokaljournalistiken hade börjat. Med undantag för några kortare perioder på andra

ställen har småstaden alltid varit lika med hem.

"Jag har bott i både Helsingfors och Stockholm men har inte trivts i vimlet och hetsen."

När *Östra Nyland* år 2015 blev *Östnyland* märkte Liljendahl att jobbet ute i regionen inte kändes tillräckligt lokalt.

"Det är ju inget fel på den tidningen, den är bra, men det blev en regiontidning och jag var tvung-

en att skriva mycket om Borgå och Sibbo. Marthaföreningens stickkurser eller vad som helst av det riktigt lilla, det faller bort.”

Samtidigt hade gräsrotskrafter i nejden redan känt av Lovisabor-nas rädsla av att hamna i skuggan av Borgå. En understödsförening grundades och *Nya Östis* föddes. Drivkraften var **Kim Wahlroos**, då redan pensionerad chefredaktör för *Östra Nyland*. Mot alla odds blev *Nya Östis* en lokaltidning som växte och fick en plats i det östnyländska medielandskapet, medan många lokaltidningar tvingades skära i utgivningen.

Ett drygt år senare vågade Liljendahl släppa den trygga anställningen vid KSF Media och gå med i gänget bakom *Nya Östis*.

”Det var mycket uppsägningar och samarbetsförhandlingar då, men jag sade upp mig själv. Huh tänkte jag då, vad har jag gjort. Sen frågade jag om jag får börja frilansa för *Nya Östis* och välkomnades där.”

ÅR 2019 BLEV LILJENDAHL chefredaktör på *Nya Östis*. Trots posten är hon fortfarande egenföretagare – ingen är fast anställd på tidningen, som går runt på bidrag, annonsintäkter och prenumerationer. Tidningen utkommer en gång i veckan och har omkring 2 400 prenumeranter. Antalet prenumeranter har stigit ända sedan starten och är nu stabilt. Att fortsätta öka antalet prenumeranter är ändå en utmaning.

När vi gör intervjun har nyheten om att *Loviisan Sanomat* ska gå ner till en tidning i veckan precis kommit.

”Jag hoppas verkligen att också *Lovari* får finnas i framtiden. Det är viktigt för Lovisa att ha tidningar och helst på två språk.”

Nya Östis går emot de flesta strömmar som andra medieföretag flyter längs. Man håller stenhårt fast vid papperstidningen och ger bara smakprov av sina artiklar online. Unga lockas med från de lokala skolorna och man ger spaltutrymme åt dem att skriva eget innehåll.

”Jag jobbar för arvet efter tidningen *Östra Nyland*, att upprätthålla det som *Östra Nyland* stod för. Det totalt lokala där vi ger läsarna vad de vill ha.”

Nya Östis har också lyckats utnyttja sociala medier till sin fördel och kämpar inte med hatkommentarer i samma utsträckning som många

andra. I Facebookgruppen finns 5300 medlemmar och många bidrar där till tidningen. Som jämförelse har Lovisa kommun cirka 15 000 invånare varav 42 procent är svenskspråkiga.

”Medlemmarna sätter ut bilder från sin vardag och från evenemang och det är ju jätteviktigt.”

Tidningen plockar också innehåll till spalten ”Veckans snackisar” direkt från gruppen och får ibland till och med nys om nyheter och nyhetsbilder därifrån.

Samtidigt är *Nya Östis* resurser förhållandevis små och jobbet är ensamt för medarbetarna då tidningen inte har en fysisk redaktion.

Liljendahl ser att *Nya Östis* också har en roll i att bevaka lokalpolitiken. Ofta beror bevakningen på om medarbetarna har erfarenhet i politisk journalistik, men man ser till att sitta med på fullmäktigemöten och följa upp beslut. Ibland granskar man, ofta på basis av tips.

NYA ÖSTIS ÄR INTE med i Opinionsnämnden för massmedier, men man har nyligen gått med i Nyhetsmediernas förbund, genom vilket man binder sig till att följa *Journalistreglerna*.

”Innan vi gick med och betalade avgiften kollade vi om vi kan fortsätta skriva om företag utan att det betraktas som textreklam. Vi skriver ju inte ut produktnamn och priser, men jag tror människor tycker om när vi gör personintervjuer med företagare. Vi försöker också ha nyheter och vara kritiska då det är möjligt.”

Sedan 2009 har Liljendahl bloggat om sitt liv i Lovisa. Ungefär 250 personer om dagen läser om hennes privatliv i bloggen, som samtidigt blir en slags dokumentation av samtiden i småstaden. Liljendahl har även gett ut tre romaner på eget förlag och bloggans namn kommer från hennes romankaraktär, Debutsky.

”Det finns så mycket hårda nyheter, krig och corona, allt är så sorgligt. Jag tror människor behöver det här, det lilla vardagliga.”

EFTER INTERVJURESAN till Lovisa plingar ett meddelande till i telefonen. Carita Liljendahl undrar om hon kunde få intervju under tecknad, med rötter i Lovisa, till *Nya Östis*. Det gäller att alltid ha ögonen öppna för det lokala. ●

”Jag jobbar för arvet efter tidningen *Östra Nyland*, att upprätthålla det som *Östra Nyland* stod för. Det totalt lokala där vi ger läsarna vad de vill ha.”

Carita Liljendahl, chefredaktör på *Nya Östis*

Patrik Starck: ”Det är viktigt med riktiga lokala nyheter. *Loviisan Sanomat* har inget lokalt mer och *Östnyland* har för mycket Borgå. Det är storebror och lillebror med Borgå och Lovisa, vi bryr oss inte om vad borgåborna gör.”

Christina Hjerpe: ”Jag prenumererar på *Nya Östis* och läser allt i den. Jag gillar att de skriver om Pyttis där jag är född. Jag slutade helt med *Östnyland*, de skriver nog om Sibbo men inte om Pyttis.”

Leon Wikman: ”Jag behöver inte *Nya Östis*, allt jag behöver finns på Text-tv.”

Paula Hakasaari: ”Jag läser varken *Nya Östis* eller *Loviisan Sanomat*. Det är helt bra att det finns något som *Nya Östis* för människor som pratar svenska.”

De svenska artiklarna i Journalisten – på 100 år från slump till medvetna val

Trots att tidningens svenska namn funnits med från början, har det svenskspråkiga journalistiska innehållet fått en etablerad plats i tidningen först från 2011.

Marcus Floman, text ● Heli Saarela, grafik

Hej, du som läser den här artikeln! Du vet att det alltid finns texter på svenska mot slutet av tidningen. Men så har det inte alltid varit, det visar en genomgång av *Sanomalehtimies-Journalisti-Journalisten* sedan det första provnumret i april 1924 till i dag.

Under 1920- och 1930-talet är ledaren alltid både på finska och svenska. Då publiceras också Journalistförbundets budgetförslag på båda språken. Annars dyker de svenskspråkiga artiklarna upp i tidningen lite hipp som happ. År 1938 kan ett nummer innehålla en kort notis på svenska medan det i nästa nummer ingår ett fyra sidors föredrag med rubriken *Journalistyrket i Sverige*. Under de första decennierna är svenskan ändå väldigt synlig i Journalistförbundets tidning.

HENRIKA ZILLIACUS-TIKKANEN, pensionerad universitetslektor i journalistik från Svenska social- och kommunalhögskolan säger att det inte är en tillfällighet att fackets tidning innehöll så mycket svenska artiklar under de tidiga åren.

”Svenskan var mycket starkare

i hela samhället på den tiden och redaktionen utgick troligen från att mer eller mindre alla kunde läsa båda inhemska språken”, säger hon.

Under 1960- och 1970-talet blir texterna på svenska alltmer sällsynta för att i början av 2000-talet försvinna helt. Visst, på 1980- och 1990-talet publiceras enstaka kolumner och reportage på svenska men det finns ingen

”Det behövs alltid en aktivitet för att svenskan ska hållas levande.”

Christina Gestrin, folktingssekreterare på Svenska Finlands folkting.

systematik i det svenska innehållet.

Vändpunkten kommer 2011 då det regelbundna svenska innehållet gör entré. Vi återkommer till det strax, men först en fråga: Vad hänger det på om det svenska språket i formellt tvåspråkiga sammanhang är starkt eller bara en rad i marginalen?

”Om det inte finns en medveten strategi eller en struktur som stödjer svenskan så fungerar det inte. Det behövs alltid en aktivitet för att svensk-

an ska hållas levande”, säger folktingssekreterare **Christina Gestrin** på Svenska Finlands folkting.

Gestrin säger att erfarenheten från finländska kommuner är att det svenska språket bär sig självt om de svenskspråkiga utgör minst 30 procent av befolkningen. Men om språkminoriteten är mindre, så behöver språket aktivt stöd. Som jämförelse har omkring åtta procent av tidningen *Journalisti-Journalisten* läsare svenska som modersmål.

Henrika Zilliacus-Tikkanen, som i sin forskning inriktat sig på jämställdhet och kvinnor inom journalistiken, säger att samma mekanismer som stödjer eller faller jämställdhet i en organisation går att tillämpa i fallet med minoritetens språk i en tvåspråkig tidning.

”Om kvinnors rättigheter ska ha genomslag så ska högsta ledningen vara välvilligt inställd och dessutom ska det finnas formella beslut som skyddar kvinnors ställning.”

VAD VAR DET DÅ som hände på tidningen 2011?

Dåvarande chefredaktör **Markku Lappalainen** säger att redan då han utnämndes två år tidigare ställde svenskspråkiga medlemmar i förbundets styrelse frågan: Kommer tidningen framöver att publicera innehåll på svenska?

”Jag ska absolut titta närmare på saken”, minns Markku Lappalainen att han svarade då.

Under sina första år som chefredaktör kom Lappalainen i kontakt med frilansjournalisterna **Magnus Londen** och **Lina Laurent** som båda erbjudit texter på svenska. Diskussionen om ett regelbundet svenskt innehåll tog fart.

”Om jag minns rätt, så utvecklade vi tre sedan det som kom att bli den återkommande svenska sidan *Journalisten*. Innehållet skulle inte vara översatt från finska utan det skulle vara unikt och det skulle vara relevant för de svenskspråkiga läsarna”, säger Lappalainen.

Maria Pettersson, som var chefredaktör 2018–2023, förhåller sig pragmatiskt till att det ska finnas svenskt innehåll i en tidning som ges ut av ett tvåspråkigt fackförbund.

Under 2010-talet har de svenskspråkiga sidorna gradvis blivit fler. Sedan 2019 är fyra av tidningens sidor på svenska.

”Tidningens uppdrag är att berätta om mediebranschen på ett mångsidigt sätt – då behövs svenskspråkiga röster och infallsvinklar. För många finskspråkiga inom mediebranschen är *Journalisten* svenska sidor den enda möjligheten att få en inblick i de svenskspråkiga kollegornas vardag”, säger Pettersson. ●

Jag bytte jobb och gick från erfaren nyhetsjournalist till nybörjare

Var det rätt beslut att byta jobb? Det jag trodde skulle vara en enkel övergång från *Vasabladet* till Svenska Yle förra hösten blev en utmaning.

Det var inte bara de många datasystem jag skulle lära mig. Att byta jobb handlar om starka känslor då identiteten är så starkt kopplad till yrkesrollen. Det tog mig tid att hitta min position och mina egna nyhetsvinklar i en stor, för mig, ny redaktion.

I stort sett alla journalister jobbar mångmedialt i dag. Men trots denna likriktning i uttrycksformerna finns det skillnader. Som Yles större krav på rörligt material och ljud samt medverkan i tevestudion. Men det har gått okej. Är man tillräckligt insatt i ämnet så rullar snacket liksom på.

JAG HAR VARIT JOURNALIST i 23 år men kände mig ändå som nybörjare flera gånger under hösten, och det var rätt åt mig. Det var jag som sökte nya utmaningar och valde att byta jobb. När det känts tungt med tekniken har jag tänkt att det är en ynnest att få lära sig nytt vid 48 års ålder.

Under min karriär har jag jobbat på tio redaktioner i tre länder och sagt upp mig flera gånger. Det är aldrig smärtfritt men jag önskar att fler kunde få möjlighet att göra som jag. För det finns journalister där ute som skulle må bra av att vidga sina vyer.

Min uppfattning är att arbetsgivarna skriker efter erfarna nyhetsjournalister. Därför kunde rörligheten vara stor

också bland 40-, 50- och 60-åringarna. De som byter jobb brukar ofta lyckas pressa upp sin lön en aning, det är ingen nackdel då inflationen skenar.

Att byta jobb handlar om starka känslor då identiteten är så starkt kopplad till yrkesrollen.

DET SAKNAS FORSKNING OM hur de finlandssvenska journalisternas jobbar. De utbildare jag talat med säger att det finns rörlighet mellan redaktionerna men att den kunde vara större.

Sverige har länge varit en del av finlandssvenskarnas arbetsmarknad och de verkligt tvåspråkiga journalister söker och får jobb på medier som *Helsingin Sanomat* och finska Yle. I ett slag får de tillgång till en enorm arbetsmarknad i jämförelse med den vi har i lilla Svenskfinland.

Häromdagen undrade några tidigare kollegor från *Vasabladet* om jag trivs på nya jobbet och ja, det gör jag. Men jag har 20 år kvar att jobba och kommer knappast att pensionera mig från det här jobbet heller.

Marcus Lillkvist ●
Skribenten jobbar på Svenska Yles samhällsredaktion

SPRÅK

Provokation att Sveriges kändaste dom-förespråkare gästar Mediespråk?

Seminariet Mediespråk ordnas 17–18 januari på Hanaholmens kulturcentrum. En av talarna är **Anders Svensson** som tycker det är dags att överge pronomina de och dem till förmån för dom. Svensson är chefredaktör för *Språktidningen* och språkrönikör i *Dagens Nyheter* och *Fokus*. Han är också medförfattare till boken *Viktig svenska – Alla dom där språkfrågorna* som utkom i april i år.

Är Svenssons medverkan i Mediespråk ett första steg till att även försöka få de finlandssvenska ordbrukarna att omfamna dom? Nej, svarar **Anna Maria Gustafsson**, ledande språkvårdare vid Institutet för de inhemska språken.

"Jag ser det som ett ypperligt tillfälle att få en

bakgrund till diskussionen som pågår i Sverige och en förståelse för varför den är så aktuell där. Det ger också finlandssvenska journalister en möjlighet att diskutera frågan och att reagera", säger hon.

I Sverige har diskussionen om de, dem och dom pågått i över 70 år. Under de senaste åren har initiativet till en dom-övergång kommit från skolvärlden, säger Gustafsson.

"Lärare har rapporterat att de har svårt att lära ut skillnaderna mellan de och dem och att det är svårt för eleverna att ta till sig undervisningen om de här pronomina. Sedan har också tongivande språkexperter som Anders Svensson tagit tag i frågan."

I Finland är läget ett annat. Det finns ingen domdebatt och inte heller från skolorna har det kom-

mit signaler om att det skulle vara svårt att lära ut användningen av de och dem.

"Vi har stöd i talspråket där vi i uttalet skiljer på de och dem, det här stödet saknas i Sverige."

Gustafsson tror att Språkrådet i Sverige någon gång i framtiden ger grönt ljus för dom också i standardsvenska.

"Det betyder inte att de och dem kastas överbord utan att det blir ett parallellbruk där dom är rumsrent också i formella sammanhang. För många sverigesvenska språkbrukare skulle det innebära en lättnad", säger hon.

Lina Laurent

FOKUS

Tuottaja **Olli Nurmisen** taustakuvat elävöittävät Mustan laatikon

Manu Haapalainen, teksti ● Teemu Kuusimurto, kuva

Mustan laatikon tekemisessä kaikki on kivaa”, **Olli Nurminen** sanoo.

”Tuottajajoukko toimii hyvin yhteen. Ennen kaikkea on palkitsevaa seurata esiintyjien matkaa alun epävarmuudesta ensi-illan jälkeiseen euforiaan.”

Nurminen on yksi *Helsingin Sanomien* *Musta laatikko* -esitysten neljästä tuottajasta. Hänen vastuullaan on, mitä taustakankaalla näkyy *Hesarin* journalistien puhuessa sen edessä. Hän ottaa esimerkiksi **Heidi Moision** esityksen, joka kertoo lasten kokemasta rasismista.

”Emme voi tietenkään käyttää lasten kuvia. Esitykseen piti luoda kuvitus, joka tuki sitä maailmaa, muttei varastanut huomiota puheelta.”

Juuri tämä on Nurmisen mukaan olennaista hänen työssään muutenkin: Puheen ja kuvan pitää kulkea käsi kädessä, kuitenkin puhe edellä. Kuvitusta tehdään viikkojen ajan kohta kohdalta suunnitellen tiiviissä yhteistyössä esiintyvän journalistin kanssa.

”Tykkään kuvittaa esitykset aika täyteen”, Nurminen sanoo. ”Scriini ei ole koskaan mustana.” ●

Lasten Mustan laatikon esitykset Aleksanterin teatterissa tammikuussa 2024.

Olli Nurmisen työ Kansallisteatterissa on ohi, kun on Mustan laatikon ensi-illan aika. Hän on ollut Mustassa laatikossa vuodesta 2017. ”On ainutkertaista päästä kuulemaan livejournalismia, vaikka enemmänkin sitä voisi olla. Se on todella arvokasta.”

Ville Eloranta ● Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja.

Laiskottelu tekstin alussa voi tehdä tyhjäksi kaiken vaivannäön

Hyvänkin kirjoittajan teksti voi välillä alkaa ankeasti. Se ei ole pieni ongelma. Alku saattaa olla ratkaiseva sen kannalta, viitsiikö lukija jatkaa pitemmälle tai maksaa koko artikkelista.

Editoijana kiinnitän runsaasti huomiota tehotto-
miin käynnistyksiin. Kun niitä jaksaa sorvata, usein
muukin teksti alkaa kulkea ihan eri tavalla. Tässä viisi
vinkkiä aloituksiin:

1. Anna lukijalle heti jotain uutta. Etenkin puhtaassa uutistekstissä toimii lähes aina avaus, joka tiivistää uutisen kärjen: poliitikko on suuttunut lakiesityksestä, jalkapallojoukkue on päässyt finaaliin.

2. Uusi voi olla muitakin kuin uutinen. Reportaaseissa, henkilöjutuissa ja kolumneissa ei ehkä tarvitse lyödä pöytään kovaa uutista, mutta niidenkään alussa ei kannata maalailla unettavasti. Hyvä aloitus sisältää kiintoisan yksityiskohdan tai ristiriidan: tunnettu macho purskahtaa itkuun tai lempeänä pidetty näyttelijä kiroilee ronskisti.

3. Napakkuus on hyvää. Tekstin odotusarvo ei ole kova, jos lukija kohtaa heti ylipitkän virkkeen tai raskaan määriteketjun (*monista Oscar-palkituista elokuvistaan tunnettu ja Pohjoismaissa jo pitkään asunut kanadalainen ohjaaja*). Pura informaatiota useisiin virkkeisiin ja siirrä sitä tarvittaessa kauaskin alusta.

4. Unohda aikajärjestys. Tehokas uutisteksti alkaa uusimmalla käänteellä eikä vanhan kertauksella. Ota avausvirkkeeseen aiemmista vaiheista ainoastaan ymmärryksen kannalta olennainen. Jätä loput myöhemmäksi tai vaikkapa tiivistelmän sisältävään tekstilaatikkoon.

5. Riko tarvittaessa sääntöjä – selkeästi. Joskus esimerkiksi näennäisen tylsä avaus voi toimia, kunhan tilanne kääntyy nopeasti pääläelleen: *Valtiovarainministeriössä laadittiin viime syksynä talousarvioesitys, jonka valmistelu johti viiden työntekijän irtisanoutumiseen ja lukuihin pitkiin sairauslomiin.*

TUTKITTUA

Ilmastouutiset eivät tarjoa työkaluja sopeutumiseen

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on jäänyt uutisissa ilmastomuutoksen torjunnan varjoon. Silloinkin kun sopeutumisesta kirjoitetaan, konkreettiset keinot ovat vähissä.

Tämä selviää väitöskirjatutkija **Annu Perälän** tutkimuksesta, joka julkaistiin syksyllä *Media & viestintä* -lehdessä. Tutkimuksessa Perälä analysoi *Helsingin Sanomien* ja Yle Uutisten tapaa käsitellä ilmastomuutosta ja sen vaatimaa sopeutumista. Aineisto koostuu 469 verkkoartikkelista vuosilta 2017–2021.

Ilmastomuutoksen torjunta on uutisten kestoaihe, kun taas ilmastomuutokseen sopeutumisesta kirjoitetaan harvemmin. Sopeutumiskeinoja käsitellään uutisissa lähinnä yksittäisten tapahtumien yhteydessä, kuten kansainvälisten ilmastokonferenssien aikana ja suurten luonnonkatastrofien iskiessä.

Tutkimuksen perusteella sopeutuminen ilmastomuutoksen seurauksiin on uutisissa

yleensä vain abstrakti sivuhuomio. Sopeutumistarve mainitaan pureutumatta vaadittuihin poliittisiin toimiin tai konkreettisiin uhrauksiin.

Tutkijan mukaan uutismedia ei tarjoa lukijalle työkaluja, joka vahvistaisi tämän uskoa siihen, että sopeutuminen on mahdollista. Lukijoille esitellään ongelma tarjoamatta ratkaisua.

Samaan aikaan media korostaa jatkuvasti ilmastotoimien riittämättömyyttä. Yleisölle voi syntyä vaikutelma siitä, että kukaan ei tee omaa osaansa. Tämä yhtälö saattaa passivoida ihmisiä.

Sopeutumis-uutisointi on konkreettisimmillaan silloin, kun se käsittelee suomalaisen kaupunkien toimia. Journalistit kuvailevat yksityiskohtaisesti kaupunkien työtä esimerkiksi tulvia torjuvan infrastruktuurin parantamiseksi ja puiden istuttamiseksi.

Samoissa uutisissa sopeutuminen kuitenkin

vesittyy yleensä epäpoliittiseksi aiheeksi, jota ratkotaan pelkin hallinnollisin keinoin. Puolueet ja poliitikot jätetään keskustelusta ulos.

Juha Matias Lehtonen

Janne Itkonen, 43, valtiotieteiden maisteri, aloitti päättäjille suunnatun digitaalisen median *MustReadin* toimituspäällikkönä 16. marraskuuta. Hän on aiemmin työskennellyt MTV:llä toimittajana ja uutisdeskin tuottajana. Kolme viime vuotta Itkonen työskenteli freelancerina kirjoittaen juttuja muun muassa *Imageen* ja *Apuun*.

MustReadiin siirtynyt Janne Itkonen toimittaa eväitä päätöksentekoon

Mikä sinua veti töihin MustReadiin?

Maikkarin ajoilta tuttu **Aaro Kajaste** otti yhteyttä ja kyseli, olisinko kiinnostunut tehtävästä, ja olinhan minä. Lehden visio ”jotta Suomi tekisi maailman parhaat päätökset” vetosi minuun. On kiva, että työllä on jotain isompaakin merkitystä.

Työskentelit viime vuodet freelancerina. Miltä tuntuu luopua freen vapaudesta?

Oli tietysti haikaea luopua vapaudesta, mutta työn positiiviset puolet ovat huomattavasti vapautta suuremmat. Olin freenä kolme vuotta, ja parasta siinä oli juuri se free-isuus, mutta epävarmuus toimeentulosta oli koko ajan läsnä. En silti olisi mennyt mihin tahansa työpaikkaan.

Mitä tehtäviisi kuuluu?

Pidän huolta julkaisutoiminnasta *MustReadin* verkkosivuilla sekä sähköpostimedioissa, jotka ovat sähköpostiin toimitettavia journalistisia uutiskirjeitä. Toimin editorina, ideoin juttuaiheita, otsikoin ja jatkossa toivottavasti myös kirjoitan itse. Tarkoitukseni on myös kehittää sisältöjämme.

Miten jutusta tehdään sellainen, että se kiinnostaa päättäjiä?

Jutun kiinnostavuus on aina lähtökohta, tehtiin sitä kenelle tahansa. Meidän juttujemme pitää olla tiukkaa, taustoitettua ja analysoitua asiaa. Ne ovat tiiviitä eikä niissä keskitytä miljöön kuvailuun.

Miten *MustReadin* sisältö eroaa suurelle yleisölle suunnatusta sisällöstä?

Meillä ei esimerkiksi ole viihdettä, ja jutut ovat ehkä vähemmän henkilökeskeisiä. Meidän otsikkomme kertovat jutun oleellisen sisällön eli emme tee niin sanottuja klikki-otsikoita.

Mikä on vahvuutesi journalistina?

Laaja-alaisuus. Olen aina ollut kiinnostunut ihmisistä ja asioista. Minua kiinnostavat talous, politiikka, yhteiskunta ja myös urheilu. Osaan ottaa selvää asioista ja tehdä jutun mistä tahansa. Osaan esittää oikeat kysymykset, mutta ennen kaikkea osaan kuunnella. Olen myös hyvä kirjoittaja.

Kuka tai ketkä ovat esikuviasi?

Suomessa on paljon hyvä toimittajia ja kirjoittajia, mutta ammatillisesti minulla ei ole ollut esikuvia. Esikuvani ovat ihan muualta. Jalkapalloilija **Roberto Baggio** ja rokkari **Liam Gallagher** ovat sellaisia. *Imageen* päätoimittajan **Niklas Thesslundin** tapa suhtautua juttujen tekemiseen, editoimiseen ja palautteen antamiseen on jotain, mitä koitan ottaa mukaani tänne *MustReadiin*.

Miten teet vapaa-ajallasi?

Vietän paljon aikaa 10- ja 7-vuotiaiden poikien jalkapallojoukkueiden parissa apuvalmentajana ja rahastohoitajana. Löysin maastohiihdon uudelleen muutama vuosi sitten. Perinteisen hiihtäminen on parasta, mitä voi talvella tehdä. Pelaan myös viikoittain sählyä. Ehkä jossain vaiheessa lämmittelen vanhan harrastukseni bändin laulajana.

Manu Marttinen

Aurinkolasimies pakeni keittiön kautta

Elettiin 1990-luvun alkuvuosia. Sain puhelun rikospoliisilta Etelä-Karjalasta. Hän oli rivimiehenä, ei tutkinnanjohtajana, halukas kertomaan rikosvyyhdestä, johon liittyi myös yksi alan kovimmista nimistä: **Matti Markkanen** alias Volvo-Markkanen. Markkasen epäiltiin roudanneen taipalsaarelaisen miljoonäärin talosta varastettuja arvokoruja.

Poliisimiestä sieppasi, että Markkanen oli saanut laajaa julkisuutta kaidalle tielle siirtyneenä miehenä, vaikka yhteispeli alamaailman kanssa ei todellisuudessa ollut päättynyt.

Tapasimme ravintolassa Lauritsalassa. Aurinkolasien taakse kätkeytynyt poliisi istui selin oveen. Ei mennyt montaa minuuttia, kun huomasin Lappeenrannan rikospoliisin päällikön astuvan sisälle raflaan.

Luikimme ulos keittiön kautta. Dekkari näytti vielä hölmistyneelle kokille virkamerkkiä.

Pomo ei huomannut meitä, ja jatkoimme palaveria turvallisemmassa paikassa. Sain nipun esitutkintapöytäkirjojen kopioita. Vinkkipalkkiota poliisi ei pyytänyt.

Tarina Markkasen paluusta rikoksen poluille julkaistiin *Iltä-Sanomien* viikonvaihdenumeron pääjuttuna. Kirjoittajan nimeä jutussa ei ollut.

Rikospoliisin päällikkö soitti maanantaina ja kysyi, olinko kirjoittanut jutun. En suostunut lähdesuojaan viitaten kommentoimaan asiaa mitenkään. Saman vastauksen annoin KRP:n kuulustelussa.

Kätkin pöytäkirjat kotietsinnän varalta tuttavien ulkoarastoon maaseudulle.

Markkanen tuomittiin törkeästä kätkemisrikoksesta. Yhteydenpidon nimettömään toimittajaan myöntänyt poliisi sai puolestaan tuomion asiakirjan luvattomasta paljastamisesta. Hän piti tyyliensä oikeussalissakin: aurinkolasit silmillä.

Timo Sihvo

Kirjoittaja on edelleen iltapäivälehteen kirjoittava freelancetoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Vuoden 2024 aikana Journalistiin kirjoittavat Haaga-Helian opiskelijat: Nadiia Fedorova, Sarkawt Rstem, Esraa Ismaeel Saed, Binar Mustafa, Tuiaara Linnala, Alex Trifonov, Riband Kurd, Darja Vesala (ylh.), Svitlana Yeharmina, Hamide Sedaghat, Flor Salazar ja Oxana Chelysheva (alh.)

JOURNALISTI TÄYTTÄÄ TÄNÄ VUONNA SATA VUOTTA

Manu Haapalainen, teksti • Sercan Alkan, kuva

Journalisti viettää vuonna 2024 satavuotisjuhliansa. Lehti ilmestyi ensimmäisen kerran huhtikuussa 1924, nimellä *Sanomalehtimies-Journalisten*. Se on ollut nimeltään *Journalisti* vuodesta 1993 alkaen.

Juhlavuoden aikana *Journalistin* verkkosivuilla julkaistaan Haaga-Helia-ammattikorkeakoulun kansainvälisten journalistiopiskelijoiden kolumneja. Kirjoitussarjan on tuottanut lehden väistynyt päätoimittaja **Maria Pettersson** apunaan toimitusharjoittelija, Haaga-Heliassa opiskeleva **Seblewongel Tariku**.

"Maahanmuuttajajournalistien äänten kuuleminen on monin tavoin tärkeää", Tariku sanoo.

Tarikun mukaan maahanmuuttajien kokemukset jäävät edelleen jossain määrin katveeseen suomalaisessa journalismissa.

"Siksi maahanmuuttajajournalistien on hyvä päästä jakamaan ajatuksiaan nimenomaan kantasuomalaisille journalisteille", Tariku sanoo.

"Lisäksi kaikki näkyvyys on todella hyväksi näille kirjoittajille. Kirjoitussarja tekee omalta osaltaan heitä tunnetuksi Journalistiliiton piirissä ja tekee samalla liittoa tutuksi heille. Tällainen on hyvää verkostoitumista."

Tarikun mukaan kirjoitussarja voi omalta osaltaan auttaa kaventamaan kantasuomalaisen ja maahanmuuttajien tekemän journalismin välistä kuilua.

SATAVUOTISJUHLA NÄKYVY Journalistissa muutenkin. Printtilehden takasivulla julkaistaan juhlavuoden ajan kuvittajien ja sarjakuvantekijöiden näkemyksiä *Journalistista*, median historiasta ja sen tilasta nyt sekä Journalistiliiton eri jäsenryhmien

työelämästä. Sarjan aloittaa tässä numerossa tulevaisuusvisioillaan kuvittaja **Tuomas Kärkkäinen**.

Petterssonin päätoimittajakaudella *Journalistin* printti- ja verkkolehti uudistettiin. Lehti on nyt entistä paremmin kiinni ajankohtaisissa asioissa ja pyrkii palvelemaan myös Journalistiliiton uusia jäsenryhmiä, kuten elokuva- ja tv-tuotantojen tekijöitä.

"Lukijatutkimusten perusteella lehti on Petterssonin aikana ollut parempi kuin koskaan", vt. päätoimittaja **Manu Marttinen** sanoo.

Journalistin satavuotisjuhlat näkyvät myös Journalismin päivän ohjelmassa. Journalismin päivä järjestetään useamman vuoden tauon jälkeen jälleen 10. lokakuuta Helsingin Lasipalatsissa.

Journalismin päivän sisällöstä samoin kuin muista satavuotisjuhlallisuuksista on luvassa lisätietoa vuoden mittaan. ●

TYÖNTEKIJÄN SUPERVOIMA ON YHTEISTYÖ

Suomen perinteisen työmarkkinamallin ongelma ei ole joustamaton sääntely, vaikka elinkeinoelämän edustajat joskus niin väittävät.

Työn tekemisen ehdoista sopiminen on varsin vapaata, kunhan tiettyä minimitasoa ei aliteta. Työmarkkinoidemme varsinainen heikkous on se, että sääntelyn epämääräisyys jättää jatkuvasti ihmisiä pulaan.

Suomessa ja muissa Pohjoismaissa työolainsäädäntö perustuu laajalti kollektiiviselle sopimiselle työmarkkinoilla. Työmarkkinajärjestöjen laatimilla työehtosopimuksilla on määritelty työsuhteiselle työlle vähimmäishinta. Työntekijä on lakisääteisesti työsuhteisyyden heikompi osapuoli, sillä työnantajalla on työn johto- ja valvontaoikeus sekä tulkintaetuoikeus erimielisyystilanteissa. Sääntelyä siis tarvitaan tasapainottamaan tilannetta.

Kaikkeen työn tekemiseen työolainsäädännön ja sopimusten suojamekanismi ei kuitenkaan ulotu. Sosiaaliturvakaan ei ole pysynyt työmarkkinoiden monimuotoisuuden perässä. Uutisointi alustataloudesta ja ruokalahettien työstä on nostonut lainsäädäntömme heikon kohdan näkyviin. Työehtosopimusten ulkopuolella työntekijää suojaavan lainsäädännön soveltaminen on ollut liiankin joustavaa – tai ainakin hyvin epäselvää.

SUOMEEN ON JO KAUAN SITTEN luotu kahden tai useamman tason työmarkkinat. Osa ihmisistä tekee työtä työnantajansa nähden hyvinkin alisteisessa asemassa, ja selvästi heikommin ehdoin kuin työehtosopimusten piirissä työskentelevä työntekijä. Duunarista on tullut alustataloudessa yksityiskoh-

taisesti ohjailtu suorittaja, joka vastaa itse kuluista ja vakuutuksista, mutta jolla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa työstä maksettavaan hintaan. Tämä ei merkitse parempaa tulevaisuutta, vaan ennemminkin paluuta teollistumisen alkuaikoihin.

Heikko työmarkkina-asema tarkoittaa liian usein työtä ilman minkäänlaista turvaa, kenties keinotekoista yrittäjyyttä ja lopulta sitä, että veronmaksaja kuittaa taloudellisten tai terveyteen liittyvien riskien realisoitumisen. Yritysten keskinäinen kilpailuasetelmakin vääristyy toisten hyötyessä heikompien hädänalaisesta asemasta. Tällainen on eettisesti arveluttavaa.

KANSAINVÄLINEN IHMISOIKEUSSOPIMUS turvaa vapaan järjestäytymisen. Myös EU tukee itsensätyöllistäjien kollektiivista neuvottelutoimintaa. Jopa Hollywoodin elokuvastudiot ovat solmineet työehtosopimuksia käsikirjoittajien ja näyttelijöiden ammattiliittojen kanssa. Maailmallakin on havaittu työntekijöiden yhteisen edunvalvonnan välttämättömyys.

Sama lainsäädäntö koskee niin ruokalahettiä kuin kulttuurialan keikkatyöntekijäkin. Eroja on lähinnä ihmisten tosiasiallisissa mahdollisuuksissa ja eri alojen toimintakulttuureissa. Varmaa kuitenkin on, että työntekijöiden todellinen supervoima on yhteistyö. Jos emme yhdessä vaadi samaa vähimmäisturvaa kaikille, ei sitä kukaan meillekään kohta enää tarjoa.

Aina löytyy joku, joka on valmis hyödyntämään muiden heikompaa asemaa. Ja aina löytyy joku, joka on valmis sulkemaan silmänsä raadolliselta todellisuudelta, kunhan saa sushinsa suoraan omalle kotiovelle. ●

Tytti Oras ● Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi

Sanomalehtimies Journalisten 6·74

Sanomalehtimies juhli viisikymppisiä juhlanumerossa 6/1974.

"Uskalias yritys" täyttää 100 vuotta

"Lehden tekeminen lehdentekijöille voitaisiin kokea jopa turhauttavaksi työksi. Tämä lehti, kuten useimmat veljesjärjestöme julkaisut, on pyrkinyt etsimään rooliaan journalistisena tiedotusjulkaisuna, koti- ja ulkomaisten alan tapahtumain esittelijänä ja kommentoijana, ammattikunnan keskustelufoorumina.

Näin tutkiskeli itseään *Sanomalehtimiehen* toimitus juhlanumerossa 6/1974. Lehti täytti tuolloin 50 vuotta. Tänä vuonna *Journalisti* täyttää 100 vuotta.

"Pienet ammattiliitot ovat harvoin parhaimpien lehtien julkaisijoita", tekstissä todetaan.

"Lehden perustaminen muuttaman sadan jäsenen varaan oli uskalias yritys tämänkin lehden julkaisijalta."

Tekijöiden tunteja käsiteltiin juhlanumerossa myös entisten päätoimittajien kirjoituksissa.

"Lehden tekeminen on aina haaste, johon ei voi täysimittaisesti vastata. Tunne, että on onnistunut ja tehnyt työnsä kunnolla jää saavutamatta", vuosina 1972–1973 lehdesä työskennellyt **Ulpu Tapiola** kirjoitti.

"Mutta ilon hetkiäkin oli. Näin esimerkiksi silloin, kun joku aivan oma-aloitteisesti lähestyi hyvä juttu kourassaan, tai kun joku toinen kertoi lukeneensa mielestään tärkeästä asiasta juuri *Sanomalehtimies-Journalistenista*."

Marja Honkonen

Herrasmies ja lehtikuvaajien aateliala

VALOKUVAAJA MARTTI PELTONEN
14.4.1943 – 29.11.2023

Martti ”Mara” Peltonen oli vanhan koulun herrasmies, jolla oli laaja yleissivistys ja mainio sosiaalinen pelisilmä. Niiden avulla hän voitti kohteidensa luottamuksen ja loi upean uran henkilö- ja uutiskuvajana.

Utiskuvan grand old man oli 16-vuotias päästessään valokuvaaja-harjoittelijaksi *Päivän Sanomiin* vuonna 1959. Vuonna 1966 hän aloitti *Helsingin Sanomien* toimituksen ensimmäisenä lehtikuvaajana. *Ilta-Sanomiin* hän siirtyi vuonna 1972, ja päätyi lopulta lehden kuvatoimituksen esimieheksi aina eläkkeelle jäämiseensä saakka 2007. Näihin kiireisiin vuosikymmeniin mahtuu valtava määrä tapahtumia, ilmiöitä, onnettomuuksia, urheilukisoja ja ihmiskohtaloita, joita Peltonen tuhansilla valokuvillaan dokumentoi.

Peltonen oli lehtikuvaajien aateliala aikana, jolloin uutiskuva oli kuningas. Parhaat olivat oikeassa paikassa oikeaan aikaan – ja pai-

KUVA: MARTTI KAINULAINEN/LK

noivat laukaisinta juuri silloin. Tästä kyvystä maestron esimerkki on Vuoden uutiskuvana palkittu klassikko-otos vuodelta 1970. Siinä patasastelevat YK-matkalta kotiin palanneet presidentti **Urho Kekkonen** ja punaisen maton ulkopuolelle jäänyt, verottoman myymälän muovikassia kädessään roikottava ulkoministeri **Väinö Leskinen**.

Ilta-Sanomien työyhteisö muistaa Peltosen sarkastisen huumorin viljelijänä, jolla oli sutkaus joka lähtöön. Hän oli herrasmies, jonka ei milloinkaan tarvinnut menettää malttiaan.

Antti Virolainen

Kirjoittaja on Peltosen työtoveri ja *Ilta-Sanomien* sisältöpäällikkö.

Erä etsii tuottajaa

HAEMME TUOTTAJAA toistaiseksi voimassa olevaan, kokoaikaiseen työsuhteeseen pitkäaikaisen tuottajamme jäädessä eläkkeelle. Työ alkaa keväällä 2024 sopimuksen mukaan.

ERÄN KAKSI tuottajaa tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään ja Erän AD:n sekä laajan avustajakunnan kanssa. Tuottajaideoi ja suunnittelee sisältöjä, tilaa ja editoi avustajien tekemiä juttuja, ja kirjoittaa tarvittaessa artikkeleita. Riittävä ennakointi ja aikataulujen pitämisestä huolehtiminen ovat osa tuottajan työtä.

ERÄN TUOTTAJANA olet toimitustyön ammattilainen. Tunnet kotimaista retkeilyä, kalastusta ja luontoa sekä tiedät metsästyksen perusasiat. Ajattelet Erää kokonaisuutena, jonka osia painettu lehti, digilehti, verkkosivut ja sosiaalinen media ovat.

ERÄN TOIMITUS sijaitsee Helsingissä, mutta teemme joustavasti etätöitä. Jos tuottajan työ Erässä kiinnostaa, voit kysyä lisätietoja toimituspäällikkö Hasse Härköselältä (p. 050 369 2648, hasse.harkonen@otava.fi).

LÄHETÄ HAKEMUKSESI palkkatoiveen kera 7.2. 2024 mennessä osoitteisiin hasse.harkonen@otava.fi ja sami.rainisto@otava.fi.

ERÄ

**OTAVA
MEDIA**

Apurahat 2024

Patricia Seppälän säätiön apurahoja voi hakea kuvajournalismin, lehti-/reportaasikuvauksen ja dokumenttikuvauksen kehittämiseen, tutkimukseen ja opiskeluun sekä alan projekteihin, näyttelyihin ja kirjahankkeisiin. Lisäksi säätiö järjestää vuonna 2024 valokuvaaja Heidi Piiroisen vetämän työpajan kuvajournalisteille.

Tarinoita yksinäisyydestä

Mediasta saa usein lukea erilaisia faktoja yksinäisyydestä Suomessa. Yksinäisyys ja sosiaalisista suhteista sivuun jääminen on pahimmillaan raastava kokemus, joka vaikuttaa ihmiseen elämään perustavanlaatuisesti. Kuinka dokumentoida tätä usein näkymättömää ongelmaa, miten kertomuksia yksinäisyydestä voi tehdä näkyväksi? Kuvajournalisti: mikäli olet pyöritellyt näitä aiheita mielessäsi tai työssäsi, hae mukaan Heidi Piiroisen vetämään työpajaan, joka toteutetaan pääosin vuonna 2024.

PATRICIA SEPPÄLÄN
SÄÄTIÖ

Hakuaika 2.–31.1.2024

Lisätiedot, hakuohjeet ja sähköinen hakulomake: patriciaseppalansaatio.fi/apurahojen-hakeminen

Hakemukset vastaanotetaan ja arvioidaan sähköisesti. Apurahan saajat julkistetaan säätiön verkkosivulla huhtikuussa 2024.

Patricia Seppälän säätiö

patriciaseppalansaatio.fi
toimisto@patriciaseppalansaatio.fi
puh./tel. + 358 (0) 44 586 6144

LEHTIKUVAAJIEN APURAHOJA HAETTAVANA

Apurahahaku alkaa **5. tammikuuta** ja päättyy **2. helmikuuta 2024 kello 16**.

Jokesin Lehtikuvaajarahaston jakamia Kopiosto-apurahoja myönnetään esimerkiksi opintomatkoihin, kirja- ja näyttelyhankkeisiin, ammatillisiin kursseihin, konferensseihin osallistumiseen, valokuvaproduktioiden tekemiseen ja alaa koskeviin tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan lehtikuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahiin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella toiminnalla. Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lue koko apurahailmoitus:

<https://www.jokes-saatio.fi/nyt-haettavat-apurahat/>

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

Kalevan toimitus etsii joukkoonsa Visuaalista journalistia

SANOMALEHTI KALEVA hakee vakituiseen työsuhteeseen liikkuvaan kuvaan erikoistunutta visuaalista journalistia.

Visuaalisena journalistina toimenkuvasi päätehtävänä on vastata Kalevan videotuotannoista. Videotuotantoihin kuuluu livestriimien ja videoiden suunnittelu, ohjaaminen ja kuvaaminen sekä jälkikäsittelyt yksin ja osana tiimiä. Osaat ja hallitset visuaalisena journalistina myös uutisvalokuvaamisen perusteet.

VAATIMUKSET

Sinulla on alalle sopiva koulutus ja näyttöjä vastaavista tehtävistä. Sinulla on kokemusta rikkaiden sisältöjen suunnitte-

lusta ja toteutuksesta digialustoilla. Käytät sujuvasti Adoben ohjelmistoja. Olet idearikas ja oma-aloinen tekijä, jolle nopeat uutistilanteet ja muuttuvat suunnitelmat eivät ole ongelma.

TIEDUSTELUT

Ville-Petteri Määttä,
kehityspäällikkö, kuvatuottaja
ville-petteri.maatta@kaleva.fi
puh. 040 593 6148

KALEVA

Haku 21.1.2024 asti.

HAKEMUKSET
rekry.kalevamedia.fi

KALEVAMEDIA

Routaa, rakkautta ja pohjoista asennetta

Kaleva • Lapin Kansa • Forum24 • Raahen Seutu • Raahelainen • Pyhäjokiseutu • Rantalakeus • Iijokiseutu • Siikajokilaakso
Koillissanomat • Lounais-Lappi • Uusi Rovaniemi • Pohjoisen Polut • Kolmiokirja • Indieplace • Kolmas Polvi

Sinä teet hetkistä yhteisiä

Meillä pääset paikallisen elämän ytimeen.

Kesä on täynnä tarinaa, tapahtumaa, arkea ja juhlahumua – niin maalla kuin kaupungissa. Sinä teet innolla ja näkemyksellä näistä hetkistä yhteisiä. Toimituksemme **Ilkka-Pohjalaisessa ja kaupunki- ja paikallislehdissä** hakevat osaavia kesäsijaisia.

Meillä pääset tekemään monipuolista työtä läheisessä ja auttavaisessa työyhteisössä. Annamme kaiken tuen toimittajille, kuvaajille ja sivunvalmistajille heidän toteuttaessaan omia ideoitaan lukijoillemme.

Hae meille kesäksi!

Tutustu ja hae osoitteessa: **ilkka.com/ura**

ilkka

Elham Rahmati, 34 ja
Vidha Saumya, 39

- **Elham Rahmati** on kuva-
taiteilija ja kuraattori.
Työskenteli aiemmin tuotta-
jana ja kuraattorina Academy of Moving People and Images -elokuvakoulutuksessa ja Third Space -gallerian kuraattorina. Opiskellut Firenzen taideakatemiassa ja Aalto-yliopistossa. Syntynyt Teheranissa Iranissa, asuu Helsingissä.
- **Vidha Saumya** on taiteilija ja runoilija. Ollut perustamassa Museum of Impossible Forms -kulttuurikeskusta Helsingin Kontulaan. Opiskellut maalausta, piirustusta ja visuaalista viestintää yliopistoissa Intiassa ja Pakistanissa sekä Aalto-yliopistossa. Syntynyt Patnassa Intiassa, asuu Helsingissä.

Sekä Elham Rahmati että Vidha Saumya ovat taustaltaan taiteilijoita ja kuraattoreja. Nykytaidetta käsittelevän lehden päätoimittaminen ei tuntunut hypyltä uuteen, vaan se on luonteva osa omaa taiteellista työtä.

No niin tekee juttuja, joiden pitää kantaa myös viiden vuoden päästä

Claudia Cifun valinta

Marja Honkonen, teksti ● Johanna Erjonsalo, kuva

"No niin on raikas tuulahdus näinä aikoina, kun puhutaan paljon rehellisyydestä, arvoista ja läpinäkyvyydestä journalismin kentällä. No niin -lehden alustalla kirjoittajat voivat ilmaista ajatuksiaan esseiden, arvostelujen, haastattelujen, tutkimuspapereiden, taideteosten, runouden ja lyhytkirjallisuuden muodossa. Siellä on hyviä kirjoituksia, jotka haastavat lukijoihin pohtimaan muun muassa omia ajatusmallejaan. Kirjoittajajoukko on monimuotoinen, mikä onkin varmasti suuri vahvuus juttujen sisällöissä. Kuvitukset ovat myös kauniita, mikä tekee juttujen lukemisesta astetta mehevämpää. Minusta on myös todella upea ja hieno juttu, että lehti avaa sitä, miten se käyttää rahaa."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Kerrostalon kivijalassa, Helsingin kantakaupungissa on pikkui-
nen työhuone. Sinne mahtuu pöytä, naulakko, kolme työtuolia
ja pino pihvivaatikoita.

Täällä syntyy kuukausittain ilmestyvä No niin. Se on vuonna 2021 perustettu, nykytaidetta yhteiskunnallisella otteella käsittelevä englanninkielinen verkkolehti. No niin julkaisee esseitä, arvioita ja haastatteluja, mutta myös tutkimusartikkeleja sekä runoja ja novelleja. Keran vuodessa sisällöistä koostetaan aikakausjulkaisu.

Viime numerossa oli esimerkiksi nykyaiteilija **Sasha Huberin** ja italialaisen filosofi **Emanuele Coccian** haastattelut, mutta myös essee Gazan tilanteesta ja transfobiasta Pakistanissa.

No niin -lehden perustajat ja päätoimittajat, **Elham Rahmati** ja **Vidha Saumya**, halusivat luoda alustan kriittiselle keskustelulle. Tavoitteena on tehdä suomalaista taidekenttää kansainvälisemmäksi.

Rahmatia ja Saumyaa kyllästyttivät taidekentän ahtaamat raamit: ei-valkoisten ihmisten odotetaan puhuvan vaikeuksistaan, olevan aktivisteja.

"Tuntuu, että taidekenttä on kiinnostunut sinusta vain, jos puhut siitä, miksi olet marginaalissa. En opiskellut taidetta puhuakseni taustastani, vaan koska halusin olla kuvataiteilija", Rahmati sanoo.

No niinin tekijäjoukko on laaja ja monikulttuurinen. Se ei silti ole hanke, jossa ulkomaalaistaustaisille kirjoittajille ja taiteilijoille "annetaan ääni", tekijät korostavat. Se on paikka, jossa tekijät voivat käyttää heillä jo olevaa ääntä.

"Emme ole alusta, jolle poimitaan tekijöiksi 'heikkoja olentoja', joita muut eivät huoli", Saumya sanoo.

"Meitä kiinnostaa erityisesti, mikä kirjoittajia kiinnostaa. Saatamme lähestyä heitä joillakin ideoilla, mutta annamme heidän ottaa johdon käsiinsä. Haluamme myös tuottaa tekstejä, joilla on merkitystä vielä viidenkin vuoden päästä."

No niin avaa toimintaansa poikkeuksellisen avoimesti. Verkkosivuilla on kerrottu, millaisia sopimuksia lehti tarjoaa tekijöille ja mihin rahaa on käytetty. Pikkuisen työtilan vuokra on vähän alle neljä sataa euroa, printtilehden juhliin ostettiin pihvimukeja kahdella kymppillä.

Rahoituksensa No niin on saanut Koneen Säätiöltä, kahtena kahden vuoden apurahana, yhteensä noin 500 000 euroa. Toinen apurahakausi on päättymässä.

"Haluaisimme tietenkin jatkaa. Ei ole mitään järkeä rakentaa alustaa, kerätä suurta määrää lukijoita ja tekijöitä ja tuottaa sisältöjä, ja vain lopettaa. Se on resurssien hukkaamista", Rahmati sanoo. ●

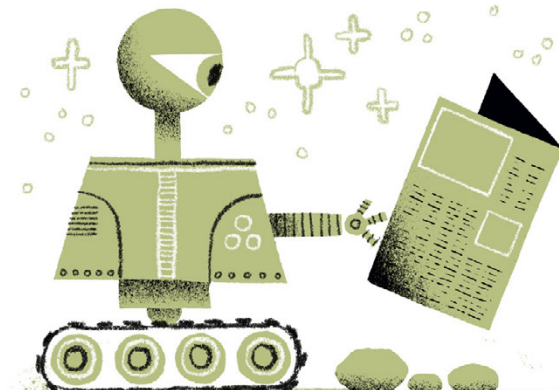
JOURNALISMI 2024

Innovaatioita
ja uusia avauksia

Tuomas Kärkkäinen, sarjakuva

Lukijat pääsevät
kurkistamaan tekstien taakse
3D-teknologian avulla.

The Martian Herald -sanomalehti
perustetaan perinteisiä arvoja
kannattaville luotaimille.

Lukijat osallistetaan ilmastotalkoiisiin
painikkeella, joka vaihtaa sivuston fontin
vähäpäästöisempään light-leikkaukseen.

Ensimmäinen yli valonnopeudella
kehittyvä kohu on ohi sekunnin
murto-osia ennen alkamistaan.

Ensiyönoikeussopimukset
freelancereiden ja mediatalojen välillä
lisäävät synergiaa.

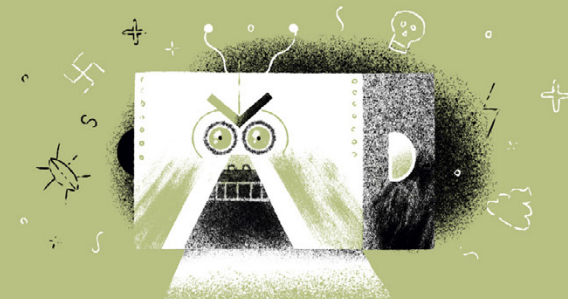
LiveBlock™-virtuaalilasit suodattavat
ympäristöstäsi pois ne kohteet, jotka sinua
eivät selaushistoriaasi perusteella kiinnosta.

Uusia juttutyypppejä
puhelimien ääneen
nukahtaville lukijoille.

Startup-yritys tarjoaa
HS:n toimittajille Tesla Cybertruck
-kiertoajeluita Itäkeskukseen.

Yle korvataan Suomi Totuus -verkko-
julkaisulla, jonka päätoimittajaksi nimitetään
Ilja Janitskinilla koulutettu ChatGPT-4.5.